N° 6
R-6 5-2-53

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

មន្ទីរស្ដីការក្រសួងសិក្សាធិការ

INDOCHINE
DÉPÔT LÉGAL

ទស្សនាវដ្ដី

សម្រាប់

គ្រូបង្រៀន

ឆ្នាំទី ៤ លេខ ៦

ខែកុម្ភៈ ព.ស. ២៤៩៥

ឆ្នាំសិក្សា ១៩៥២-១៩៥៣

ព្រះរាជាណាចក្រ កម្ពុជា

BIBLIOTHÈQUE NATIONALE DU CAMBODGE
P.K.2
1952-1953
(6)

មន្ទីរស្ដីការ ក្រសួងសិក្សាធិការ
ទស្សនាវដ្ដី សំរាប់គ្រូបង្រៀន

បញ្ជីរឿង   ទំព័រ

សេចក្ដីណែនាំ ៣
ឧត្ដមដ្ឋាន និង មធ្យមដ្ឋានទី ២ ភាសា ១១
មធ្យមដ្ឋានទី ១ ភាសា ១៩
អាទិកដ្ឋាន ភាសា ២៣
បរិច្ឆណដ្ឋាន ភាសា ៣៤
កុមារដ្ឋាន ភាសា ៣៨
តែងសេចក្ដីសម្រាប់ប្រថមភូមិបំពេញវិជ្ជា ៤២
តែងសេចក្ដីសម្រាប់ប្រថមភូមិជាន់ដំបូង ៤៩
អាទិកដ្ឋាន — នព្វន្ត — រង្វាស់រង្វាល់ ៥៣
បរិច្ឆណដ្ឋាន — នព្វន្ត — រង្វាស់រង្វាល់ ៦៤
កុមារដ្ឋាន — នព្វន្ត — រង្វាស់រង្វាល់ ៦៨
កុមារដ្ឋាន — វត្ថុស្វាធ្យាយន៍ — វិធីបង្ការរោគ ៧២
បរិច្ឆណដ្ឋាន — វត្ថុស្វាធ្យាយន៍ — វិធីបង្ការរោគ ៧៨
អាទិកដ្ឋាន — វត្ថុស្វាធ្យាយន៍ — វិធីបង្ការរោគ ៨៣
លោកនីតិ (គ្រប់ថ្នាក់) ៩០
មេសូត្រ វត់មាត់ ៩៣

សេចក្ដីណែនាំ

អំពីបង្រៀនអាន

ការបង្រៀនអានជាគោលចារិកធំ ជាវិជ្ជាដើមប្រធាន បើគ្មានវិជ្ជានេះ នឹងរៀនវិជ្ជាអ្វីឯទៀតក៏ពុំបានទេ ក្មេងនឹងចេះដឹងបានដោយសារចេះអានដាច់ហើយ គឺថាចេះមើលអក្សរដាច់ហើយទើបរៀនចំណេះផ្សេង ៗ ទៀតនៅក្នុងសៀវភៅបាន ។

១. អំពីបង្រៀនអាននៅកុមារដ្ឋាន

យើងសូមលោកជាគ្រូបង្រៀន ៗ អានពីទំព័រ ១ ទៅទំព័រ ១ ពីមេរៀន ១ ទៅមេរៀន ១ ឲ្យហូរហែតាមសៀវភៅដែលក្រសួងសិក្សាធិការបានបោះពុម្ពរួចហើយនោះ សូមធ្វើតាមរបៀបខាងក្រោមនេះ ។

ដំបូងសូមលោកគ្រូសរសេរតួអក្សរ អក្សរបំបែកហើយនឹងពាក្យដែលត្រូវបង្រៀនទាំងប៉ុន្មាន ទុកនៅក្ដារខៀនបញ្ជរឲ្យស្រេចមុនពេលរៀន លុះដល់ពេលចូលរៀនហើយ សូមឲ្យកូនសិស្សមកឈរដំគង់ជុំវិញលោកគ្រូនៅមុខក្ដារខៀនបញ្ជរ រួចលោកគ្រូចង្អុលអក្សរនោះហើយឲ្យសិស្សទាំងអស់ថាអក្សរនោះតាម ៗ

រួចត្រឡប់ច្រាសទៅវិញ គឺលោកគ្រូថាអក្សរណា ១ ឲ្យកូនសិស្សម្នាក់បង្អុលតួអក្សរនោះ ៗ

សូមធ្វើយ៉ាងនេះបន្តិចម្ដងៗ ដរាបទៅដល់បំបែកអក្សរពួកខ្យល់ <អ> ហើយនឹង <អ៊> រហូតដល់ផ្ទើរផើងនឹងដាក់ពាក្យផ្សេង ៗ

លុះបង្រៀនដល់ត្រង់នេះហើយ លោកគ្រូសួរកូនសិស្សអំពីពាក្យនោះ ៗ កាលណាលោកគ្រូបានពន្យល់ បានឲ្យកូនសិស្សពិនិត្យ បានសួររួចស្រេចហើយ ត្រូវឲ្យកូនសិស្សមើលពាក្យឬសេចក្ដីម្នាក់ម្ដងៗ រួចឲ្យមើលដំណាលគ្នាទាំងអស់ សូមលោកគ្រូចាំថា ឲ្យកូនសិស្សអានច្រើនដងជាប្រយោជន៍ឲ្យវាចេះអានដាច់ ហេតុដូច្នេះសូមកុំប្រញាប់ពេក ត្រូវសាត្រឡប់មកក្រោយរឿយ ៗ ផង គឺត្រឡប់ឲ្យអានមេរៀនមុន ៗ ឡើងវិញពីព្រោះហេតុដូច្នេះបានជាថា មុននឹងបង្រៀនមេរៀនថ្មីតទៅទៀត ត្រូវសាបង្រៀនមេរៀនចាស់មួយរំពេចឡើងវិញ.

២.– អំពីបង្រៀនអាននឹងហាត់អក្សរផ្ចង់ជាមួយគ្នា នៅថ្នាក់កុមារដ្ឋាន.

យើងបានដំរាបខាងលើរួចហើយថា បង្រៀនអានត្រូវឲ្យកូនសិស្សប្រយ័ត្នសង្កេតមើលតួអក្សរផង ហើយឲ្យចាំតួអក្សរនោះឲ្យចំណាំនឹងភ្នែក ហើយចំណាំនឹងត្រចៀក លោកគ្រូត្រូវឲ្យកូនសិស្សសរសេរអក្សរនោះ

នៅក្តាខៀន ធ្វើដូច្នេះនឹងមានការហាត់អក្សរផ្ចង់បំពេញទៅលើការបង្រៀនអានផង - គឺឲ្យកូនសិស្សចម្លងអក្សរ ពាក្យ ឬសេចក្តីដែលបានរៀនអានហើយនោះ គឺការហាត់ធ្វើនឹងដៃ ថែមទៅលើការហាត់ដោយភ្នែកនឹងដោយមាត់ លុះដល់បួនដប់អាទិត្យទៅ លោកគ្រូនឹងប្រដៅអក្សរកូនសិស្សម្តង ៗ បាន គឺជំបូងលោកគ្រូថា អក្សរ ឬ ពាក្យ ដែលបានបង្រៀនហើយនោះ ឲ្យវាសរសេរបួចថាជាឃ្លាភ័យ ៗ ឲ្យវាដាក់ ធ្វើដូច្នេះនឹងបានបញ្ជាក់បំណេះកូនសិស្សផង ។

៣.– អំពីបង្រៀនអាននៅបរិបូណ្ណដ្ឋាន នឹងអាទិកដ្ឋាន

នឹងឲ្យកូនសិស្សនៅថ្នាក់កុមារដ្ឋានឡើងទៅថ្នាក់បរិបូណដ្ឋានបាន លុះតែវាចេះអានអក្សរដាច់មែនទែនហើយ គឺអានមិនទាក់ មិនរអាក់រអួល ។

ឯរបៀបបង្រៀនអាននៅថ្នាក់ទាំងពីរនេះ ត្រូវធ្វើដូច្នេះវិញ

១ – ដំបូងត្រូវឲ្យអានសេចក្តីជាមួយគ្នាទាំងអស់ ដើម្បីឲ្យកូនសិស្សអានត្រូវសំឡេងគ្នា លោកគ្រូត្រូវអានខាងដើមសេចក្តីជាមួយនឹងវា ជាឲ្យច្បាស់ ៗ អាននេះមិនត្រូវធ្វើបទ ឬ សម្លេងអ្វីទេ ត្រូវថាឲ្យច្បាស់ ៗ ហើយកាប់ ៗ បន្តិចផង កូនសិស្សត្រូវថាឲ្យច្បាស់ ៗ ហាមាត់ល្មមគួរសម ហើយថាគ្រប់ខ្យល់អក្សរ ៗ ការបង្រៀនអានព្រមគ្នានេះជាសេចក្តីបង្ហាត់

សំខាន់ណាស់ បើធ្វើបានតាមត្រឹមត្រូវ - ពីព្រោះជាការនាំឲ្យកូនសិស្សប្រុងប្រយ័ត្នហើយនាំឲ្យមានចិត្តចង់អានគ្រប់គ្នា ។

ការសំខាន់— កុំឲ្យកូនសិស្សច្រៀងៗ នេះជាទម្លាប់អាក្រក់ណាស់ ត្រូវបំបាត់កុំឲ្យមានសោះ ។

២ – លុះបង្រៀនអានព្រមគ្នារួចហើយ លោកគ្រូត្រូវពន្យល់សេចក្ដីដែលបានអាននោះដោយរួសរះ គ្រាន់តែឲ្យកូនសិស្សបានយល់សេចក្ដីដែលវាអាននេះ រួចលោកគ្រូត្រូវពន្យល់ពាក្យពិបាកហើយត្រូវចោទសួរកូនសិស្សឲ្យបានជ្រាបថា វាយល់សេចក្ដីដែលវាបានអានពិតប្រាកដមែនឬទេ ។

៣ – រួចលោកគ្រូត្រូវអានសេចក្ដីនេះតែម្នាក់ឯង កូនសិស្សត្រូវប្រុងប្រយ័ត្នស្ដាប់ លោកគ្រូត្រូវអានឲ្យល្អដើម្បីឲ្យកូនសិស្សយកជាគំរូ ពីព្រោះក្មេងត្រាប់បានដោយងាយណាស់ ។

៤ - រួចលោកគ្រូឲ្យកូនសិស្សអានម្នាក់ម្ដងៗតទៅ ឯអាននេះត្រូវលោកគ្រូចង្អុលសិស្សហៅឲ្យអានតៗគ្នា ប៉ុន្តែកុំហៅតាមជួរកូនសិស្សអង្គុយ ពីព្រោះត្រូវឲ្យវាប្រយ័ត្ន ឃ្លាណាដែលកូនសិស្សអានពុំត្រូវ ឬពុំច្បាស់ត្រូវឲ្យថាឡើងវិញ បើកូនសិស្សនៅតែថាពុំច្បាស់ទៀត លោកគ្រូត្រូវថាឲ្យវាស្ដាប់ហើយឲ្យវាថាតាមឡើងវិញផង លោកគ្រូឲ្យកូនសិស្ស

ឯទៀតអានថា ឃ្លាណាដែលកូនសិស្សម្នាក់អានពុំត្រូវ ឬពុំច្បាស់នោះក៏បាន ពីព្រោះជាការដាស់តឿនប្រាជ្ញាស្មារតីក្មេង ។

៥ - បើនៅសល់ពេលបន្តិចមុននឹងបង្ហើយបង្រៀនអាន លោកគ្រូត្រូវប្រាប់ឲ្យអានព្រមគ្នាទាំងអស់ឡើងវិញបាន ប៉ុន្តែម្ដងនេះត្រូវឲ្យវាអានមានបទ មានសំឡេងត្រូវគ្នា ឃ្លាណាដែលវាអានខុសត្រូវឲ្យថាឡើងវិញ

សេចក្ដីយល់ឃើញផ្សេងៗ សូមលោកគ្រូកុំភ្លេចថាការបង្រៀនអានគឺប្រយោជន៍ឲ្យកូនសិស្សចេះអាន កូនសិស្សទាំងអស់គ្នា ១ នាក់ ៗ ត្រូវបានអានដោយរៀងខ្លួនឬបានអានជាមួយនឹងគេ កូនសិស្សត្រូវយល់សេចក្ដីដែលវាបានអាននោះផង ដល់ជិតផុតពេលបង្រៀនអានត្រូវសួរកូនសិស្សឲ្យនិយាយពីសេចក្ដីដែលវាបានអានរួចហើយនោះ ឡើងវិញមាត់ទទេគ្មានសៀវភៅ ។ ទៅថ្នាក់អាចិតស្ថាន ការយល់នេះទុកដូចជា

ការបង្រៀនអាន ពន្យល់ឲ្យដឹងសេចក្ដី:- អាចឲ្យលោកគ្រូជ្រាបបានពិតប្រាកដថា កូនសិស្សបានយល់សេចក្ដីអាននោះហើយ ល្អជាជាងចោទសួរទៀតផង ការបង្រៀនអានពន្យល់ឲ្យដឹងសេចក្ដីប្រហែលនឹងការហាត់និយាយណាស់ លោកគ្រូត្រូវប្រាប់អំពីសេចក្ដីកាន់ប្រឡូកនឹងការពន្យល់ឲ្យដឹងសេចក្ដីនោះ ។

បើថ្នាក់អាចិតស្ថានទៅដោយខ្លួនផ្សេងពីគេ របៀបបង្រៀនអាន

ត្រូវតែប្រែដូចមានខាងក្រោមនេះ ប៉ុន្តែគប្បីឲ្យកូនសិស្សចេះអានដាច់ពិតប្រាកដផង ។

១– កាលណាលោកគ្រូពន្យល់យោបល់សេចក្តីអាននោះរួចហើយ លោកគ្រូត្រូវអានសេចក្តីនោះឲ្យកូនសិស្សស្តាប់ ។

២– លោកគ្រូពន្យល់ពាក្យពិបាក ៗ ពន្យល់ក្នុងសេចក្តីអាននោះ

៣ – ឲ្យកូនសិស្សអានម្នាក់ម្តង ។

៤– ឲ្យនិយាយសង្ខេបអំពីសេចក្តីដែលបានអានរួចហើយ ។

៤.– អំពីបង្រៀនអាននឹងការហាត់បញ្ចាក់ .

នៅថ្នាក់កុមារដ្ឋាន យើងបានឃើញថាត្រូវប្រើអក្សរក្នុងជាពាក្យ ឬ សេចក្តីបន្តិចបន្តួចឲ្យវាសរសេរថែមទៅលើការបង្រៀនអានផង ឯនៅថ្នាក់បរិវច្ឆណដ្ឋានទីងអាទិកដ្ឋានវិញ ការបង្រៀនអានបានជាប្រយោជន៍ដល់ការហាត់ បង្រៀនពាក្យនឹងថែបនិយាយ ជាការសំខាន់ឲ្យបានចេះតែងសេចក្តីដែរ ។

មេរៀនឲ្យចាំស្ទាត់ដែលក្មេងត្រូវសូត្រមាត់ទទេ ត្រូវមើលជាមុនដូចមានអធិប្បាយខាងលើនេះ ប៉ុន្តែលោកគ្រូត្រូវពន្យល់ពាក្យ ពន្យល់សេចក្តីឲ្យច្រើន ដើម្បីឲ្យកូនសិស្សយល់ជាក់ប្រាកដណាស់ ។

៥ .– អំពីអក្សរផ្ចង់ .

យើងបានអធិប្បាយខាងលើហើយថាការបង្រៀនអាននឹងការហាត់អក្សរផ្ចង់ត្រូវធ្វើដំណាលគ្នា ។

ដំបូងកូនសិស្សត្រូវសរសេរតួអក្សរតាមគ្រូ សរសេរនៅក្ដារខៀនបញ្ឈរជួរចុះ បើគ្រូផ្ចិតផ្ចង់សរសេរអក្សរឲ្យល្អ កូនសិស្សដែលធ្វើតាមគ្រូក៏សរសេរអក្សរល្អដែរ ។ ដំបូងគ្រូឲ្យវាសរសេរលើក្ដារខ្លួន រួចត្រូវសរសេរនៅសៀវភៅជាប្រញាប់ក្លាមទៅពីព្រោះក្ដារខ្លួននាំឲ្យធ្ងន់ (រឹង) ដៃក្មេង កូនសិស្សត្រូវសរសេរលើសៀវភៅនឹងខ្មៅដៃ លុះតែវាប្រសប់សរសេរមិនខុសហើយ ទើបឲ្យវាសរសេរនឹងស្លាបប៉ាកកាទឹកខ្មៅបាន មិនត្រូវសរសេរតួអក្សរធំ ៗ ពេកទេ ត្រូវធ្វើតាមតួអក្សរដែលមានក្នុងសៀវភៅសិក្សា ។

បង្រៀនសរសេរអក្សរគ្មានអ្វីជាពិបាកទេ លោកគ្រូទាំងអស់ សុទ្ធតែប្រសប់សរសេរហើយ ប៉ុន្តែយើងសូមរំលឹកមកថា សូមឲ្យកូនសិស្សធ្វើតួអក្សរឲ្យច្បាស់ ៗ ឲ្យត្រឹមត្រូវតាមបែបបទអក្សរនិមួយ ៗ ត្រូវទម្លាប់ក្មេងឲ្យអង្គុយកាន់ដងប៉ាកកា ហើយនឹងដាក់សៀវភៅឲ្យត្រឹមត្រូវ លោកគ្រូត្រូវដើរមើលពីក្រោយខ្នងកូនសិស្សគ្រប់គ្នាកែអក្សរអាក្រក់ សរសេរអក្សរជាគំរូនៅកន្លែងចំហខាងដើមសៀវភៅ ៗ ល ៗ ធ្វើយ៉ាងនេះជាការមានប្រយោជន៍ណាស់ ប៉ុន្តែលោកគ្រូត្រូវចំផ្ចិតផ្ចង់ធ្វើគំរូអក្សរឲ្យបាន

ពេញជាល្អមែនទែន   សូមរំលឹកមកថាត្រូវសំអាតសៀវភៅណាស់ផង បើសរសេរល្អហើយប៉ុន្តែមានប្រឡាក់ទឹកខ្មៅក្រខ្វិកក្រខ្វក់ក៏ពុំមែនល្អដែរៗ

ល. ម៉ានិពូជ៍

ស្រង់ពីទស្សនាវដ្ដីបារាំងសេស - ខេមរៈ

ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ ១៩៣៨

ឆ. ឈ.

ឧត្តមដ្ឋាន

បុណ្យបុះផែ

ឧកាសបុណ្យដល់ហើយ ក្នុងទន្លេនៅមុខវាំងសឹងមានរបៀបរៀបចំ អុំកដឹកលើទឹកលើគោគភាពថ្ងៃកប់ខ្សែកពីជម្ពូតា តាំងទូកនាក់ តាំងទីស្ថាន ៗ នាំមករស់ញែ្ញងបង្កុំស្រួច នៅអែបនៃបន្ទាំព្រះទីនាំងសុខគេស្រម ទូកនែគហោ កញ្ចាល់ទូវទងជ័យពណ៌ស្រស់ ទៀវស់បក់រវិចបតផិតយាមរក្សាព្រះដំណាក់ផែ ៗ មានកេរ៍ក្រសាលសង់ពាសពន្ធូរពណ៌នានា មានក្បាច់រចនាក្បៀវល្អស្លឹកឈើនឹងក្បឹងអត្ថិសទ ៗ ពេលប្រណាំងដល់ហើយ ទូកង ទូកមួង ចេញត្រសង់ទៀបមុខព្រះពន្លា បដូចនាគាត្រាច់ក្នុងផលស័យ ៗ ស័ព្ទសូរប្រេក៏គ្រឹប ១ អ្នកអុំគោះទឹកជាបង្វាក់មានអ្នកពំចាក់ក្បាច់កណ្តាបសេះឈរទន្ទេងជាទីសំណើចនៃអ្នកមើល ៗ ទូកអុំប្តូទូកងលំអនឹងខ្នកម្រមក្សណ៍ខ្មៅស្រវិល ក្បាលកន្សែងយទន្ទាំ បន្សំនឹងហ្មាបាក់រលេចរចនារស្នាមាសក្ញុំព្រិច ១ លួនលឿនរលេចគួរទស្សនាគយគន់មិនចង់ដាក់ភ្នែក ៗ ទូកមួងច្រើនរបស់ចាម ពុំសូវមានក្បាច់ក្បូរទេ គេសរសើរបង្អាក់ស្មើដៃក្រៅវិស័យ ព្រោះពួកចាមសឹងជំនាញជាញជ័យរាងរៃវទូក ៗ មនុស្សមើលខ្ពលច្រួលដូចទឹកហូរពុំអាចគិតគួរចំនួនឡើយ តាមក្សរមាត់ប្រាំងសឹងនៃ:អានណាន់តាន់តាប់ដមានពស្រ្តា

ព័ណ៌ណាយលេចចំរុះពណ៌នានា គណនាដូចកំពលធំមួយពាសមាត់ទន្លេ ។ ឯអាកាសបក្សាយន្ត្រហើរហ្វៀលផ្ទាត់បន្ទឺស័ព្ទកង្ហារស្នើរស្រុតប្រឹថពី ។ ពន្លឺភ្លឺដូចថ្ងៃដោយប្រទីបផ្កាលាដំរេចនាជារូបសត្វ រូបប្រសាទភ្លឺព្រោងព្រាតឆ្លុះប្រុះទាំងផលស័យ ទឹងសព្ទដូរ្យដន្ត្រីពោះល្វើយល្វេងរស្មីព្រះចន្ទ្រចាំងថែងព្រមទាំងខ្យល់ឧត្តរបក់ផ្សព្វកាយ ជាឱកាសសប្បាយមួយនៃស្រុកយើង ។

លោកគ្រូ ពូវ . អុំ

ស្រង់ចេញពីសេចក្តីសំរាំងលោក ប.ឈុំ

ពន្យល់ពាក្យ– អុឹកធឹកឬអុឹកអធឹក = (ម.ថ. អុឹកកៈធឹកឬអឹកអៈធឹក) ហុឹកហ៊ាក់ ។

មករ ឬ មង្ករ = ន. (ឈ្មោះត្រីសមុទ្រមួយយ៉ាងមានខ្លួនធំក្បាលខ្លីក្រមុប ធ្មេញទឹងចង្កូមស្ញាញគួរស្ញើម ឆ្លាមមករ)

ផលស័យឬផលាស័យ = (ម. ផលាសយ. ផល+អាសយ = ទន្លេ)

បង្ហាក់ = ន. ផ្ទាក់បទ ។

ប្ហាប៉ាក់ = ន. សំពត់ដែលគេប៉ាក់ពាសមុខទូក ។

ពស្ត្រាភរណ៍ - ពស្ត្រាភរណ៍ – ន. សំពត់ទឹងគ្រឿងប្រដាប់កាយ

យន្ត្រ ឬ យន្ត = ន. គ្រឿងប្រដាប់ដែលកំរើកបានដោយកម្លាំង

បក្រប្រកបគ្នា

ប្រឹថពី ឬ ប្រថពី ន. ផែនដី

កង្ហារ - ប្រដាប់មានស្លាបវិលដោយកំឡាំងខ្យល់

វេវចន: អុឹកធឹក ហុឹកហាក់ – រុងរឿង . ខ្លារឹក

សទិសព្ទ: ទៀប. ន. ទៀបបាំង ៗ ក. វិ. ទៀបក្លួ ៗ គុះដីតាប ៗ

ភ្លេងច្រៀងនិងរាំមនុស្សជាន់ដើម

ការដែលមានវាចា ចិត្តរញ្ជួយ យ៉ាងខ្លាំងក្នុងខណៈ ដែលមានបុណ្យ ឬ ពិធីផ្សេង ៗ នោះ គេច្រើនចាត់ឲ្យមានលេងល្ខោនហើយមានមនុស្សមកប្រជុំមើលល្ខោនជាច្រើនដែរ ៗ នៅវេលាដែលល្ខោនកំពុងលេងពួកអ្នកមើលល្ខោន ក៏សំដែងអាការកិរិយាទៅតាមឬកពារបស់ពួកល្ខោន គឺធ្វើជាបន្ទាក់ ៗ តាមភ្លេងនិងច្រៀងដូចជាពួកល្ខោន ទើបយើងមើលឃើញអាការរញ្ជួយទាំងល្ខោនទាំងអ្នកមើល ៗ បើពោលតាមច្បាប់ចិត្តវិជ្ជានោះនឹងឃើញថាការរញ្ជួយគ្រប់យ៉ាង ដំបូងគ្រាន់តែរញ្ជួយខ្លួនបន្តិច ៗ

ទឹងប្រើសូរសំឡេងប្រកបផង ដោយមិនបាច់ប្រឹងសរសេរទឹងសូរសំឡេង ប៉ុន្មានទេ ដល់បន្តិចទៅទើបមានអាការប្រឹងបន្តិច ៗ ឡើង ការព្ឍោយក៏កាន់តែខ្លាំងឡើងជាទ្វេគាគ សឹងឃើញការព្ឍោយគ្រប់សព្វសរសៃ តាំងពួកល្មោន តាំងពួកអ្នកមើលលាន់ឮសូរសព្ទគង់រំពង ៗ មនុស្សសម័យជាន់ដើមមិនមែនគ្រាន់តែមើលល្មោនហើយនៅស្ងៀម ៗ ឬជួយបន្ទរបន្តិច ៗ ប៉ុណ្ណោះទេ គឺគេចូលលេងជាមួយនឹងល្មោនធ្វើតាមល្មោនផង ៗ ពួកនេះយល់ថាមានការណ៍កំបាំងអ្វីមួយនៅក្នុងស្គរ ដែលមើលមិនឃើញថាពុំត្រូវ ហើយសូរស្គរនោះមានអំណាចលាន់ឮដល់ពួកសត្វដែលមើលមិនឃើញនឹងភ្នែក ដូចជាវាមានអំណាចលាន់ឮមកដល់មនុស្សដូច្នោះដែរ ៗ

ស្រង់ចេញពីសេចក្ដីសំរាំងលោក ប. ឈុំ

ពន្យល់ពាក្យ.–

វាចា= ន. សំដី

អាការ= ន. កិនកេង - កិរិយា - ឫកពា

ការណ៍= ន. ហេតុ - ដំណើរ - ផល

សទិសសព្ទ: = សូរ - ន. សូរកាំភ្លើង ៗ សូរ្យ - ន. សូរ្យគ្រាស់ ៗ សូ - ន. ខ្សែសូ (ខ្សែពាស) ៗ

អត្ថពិរុទ្ធ: = អាការ (រ) . ឫកពា (ឫ) . សូ (រ) . គាត (ត)

សរសៃ (សរ) - បន្ទូរ (រ) - ការណ៍ (ណ៍) ។

សួរដេញ = នៅវេលាណា ណាដែលមនុស្សជាន់ដើមគេចាត់ឲ្យលេង ល្ខោន ។ មនុស្សដែលមកមើលល្ខោនមានអាការកិរិយាដូចម្ដេចខ្លះ ។ ឥឡូវនេះគេលេងល្ខោនបែបយ៉ាងណាវិញ ។ ល ។

មជ្ឈិមដ្ឋានទី ២

ព្រះសង្ហារប្រទេសកម្ពុជា

ព្រះសង្ហារមានការរចនាដ៏វិចិត្រ ដោយស្នាព្រះហស្ដរបស់ ព្រះមហាក្សត្រិយ៍ពីបុរាណ លោកបានតាក់តែងសំរម្យហើយទ្រង់បាន សម្ភោធិយ៉ាងឧឡារិក កាលសម័យប្រាសាទអង្គរមានរូបភាពដូចតទៅ នេះ នៅត្រង់ផ្នែកកណ្ដាលមានពានមាសពីរជាន់ ដំកល់ព្រះខាន់រាជ្យហើយ រចនាស្លឹកឈ្មៅពន្លឺពន្លកជារង្វង់ស្ទើរគ្រប់ទ្រពីខាងក្រោមជើងពានមកុដរាជ្យ ដាក់ពីលើព្រះខាន់ នៅត្រង់កំពូលមកុដមានឆត្រណារង្សី ហើយមានលំពែង ១ គូខ្វែងគ្នា យកផ្ទៃប្រឈមមុខទៅខាងលើ មានរចនាដោយសំពត់កម្ពៃព្រ មានខ្សែរយមាសតាមជាយរលេចពណ៌ភ្លឺផ្លេក នៅផិតមានលំពែងមាន ចងព្រះភូសារ៉ាំយោលទាំងសងខាង ហើយនៅអមសងខាងមានឆត្រត្រួត ប្រាំជាន់ នៅខាងស្ដាំមានរូបរាជសីហ៍ ខាងឆ្វេងរូបគុជសី ជើងក្រោយ

ជាន់លើបាដា ជើងមុខតោងដងឆត្រត្រួត នៅក្នុងបាដាមានរចនាជាអក្សររ៉ូម៉ាំង ថា៖ “ព្រះចៅក្រុងកម្ពុជា” នៅចំកណ្ដាលលើផ្ទៃព្រះខាន់មានរចនាជាក្បាច់ចណ្ណាលោម ។

ត្រាព្រះសង្ហារនៃប្រទេសខ្មែរយើង នានាប្រទេសស្គាល់ជាយូរអង្វែងមកហើយ ។

(ស្រង់ពីសេចក្ដីសំរាំងលោក ប. ឈុំ)

ពន្យល់ពាក្យ.-

ព្រះសង្ហារ = ត្រាសម្រាប់ក្សត្រិយ៍

លម្អវិចិត្រ = លម្អប្លែក

សម្ពោធ ឬ សម្ពោធន៍ – ថ្លែងសេចក្ដីរៀបរាប់ក្នុងទីប្រជុំធ្វើ ឬ ឡើង មន្ទីរថ្មីជាដើម

ខ្លារិក = រុងរឿង, ហ៊ឹកហាក់

ឆព្វណ្ណរង្សី = រស្មី ៦ ពណ៌ គឺ ខៀវ - លឿង - ក្រហម - ស - ហង្សបាទ - ផ្លេក ។

(ពន្លឺពេជ្រ) តាមទម្លាប់ច្រើនហៅថា ឆ័ព្វណ្ណរង្សី ប៉ុន្តែគង់សរសេរជាឆព្វណ្ណរង្សីដូច្នោះដែរ ។

ព្រះកូសា = គ្រឿងស្លៀកពាក់សម្រាប់ក្សត្រិយ៍ទ្រង់រាជ្យ ។

បាដា= ដើមទ្រ · ទ្រនាប់

ឧណ្ណលោម= រោមប្រជុំចិញ្ចើម

អក្ខរាវិរុទ្ធ= វិចិត្រ (ត្រ). រម្យ. (ម្យ). សម្ភោធ (ធ). ប្រាសាទ (ទ) ព័ទ្ធ (ទ្ធ). ឆត្រ (ត្រ). រាជសីហ៍ (ហ៍)

សួរចោទ – ព្រះសង្ហារប្រទេសកម្ពុជាមានតាំងពីសម័យណាមក? ។ មានរូបភាពដូចម្តេច? ។ នៅក្នុងបាដាមានចារិកដូចម្តេច? ។ ប្រទេសនានាគេស្គាល់ព្រះសង្ហារនេះឬទេ? ។ ពីព្រោះអ្វី? ។

បុណ្យចូលឆ្នាំលារ

នៅថ្ងៃចូលឆ្នាំនាម៉ឺនសព្វមុខមន្ត្រី ចូលគាល់ហ្លួងជាម្ចាស់ជីវិត ក្នុងរាំង ។ នៅថ្ងៃជាគំរប់បី គឺថ្ងៃឡើងស័កពេលរសៀល ហ្លួងយាងទៅធ្វើពុទ្ធបូជាក្នុងព្រះវិហារវត្តវិស៊ុន ដ៏មានក្បួនហែជាខ្សែក ។ នោះនៅមុខបង្អស់ គេឃើញដំរីប្រាំសឹងប្រដាប់ដោយគ្រឿងល្អប្រសើរ បន្ទាប់មកពួកទាហានសឹងកាន់ទង់ជ័យប្រទេសជាតិនៅដៃ លំដាប់មកទៀតទាហានកាន់លំពែងស្នែងក្របី ពួកមហោស្រព ពួកពលស្នែងក្រហាម សឹងកាន់ស្គរនៅដៃ តមកទៀតពួកនាម៉ឺនអញ្ជើញគ្រឿងដើរអមឡោម

ហ្វូងដែលគង់លើព្រះសាល្វៀនមាស បិទបាំងដោយក្លសសម្ពួយគូ ក្រោយបំផុតមកទៀត ពួករបាំនឹងពួកបម្រើ ។

កន្ទុកាសនោះ គប្បីគេបង់យល់ចង់ឃើញ ព្រោះកាលចេញទៅ ក្បួនហែដើរទៅដូចប្រក្រតីរហូតដល់វត្ត ប៉ុន្តែត្រឡប់មកវិញ ពួកកញ្ញា នានា ដៃកាន់និទៅនៅគន្ធមាលាចាំស្កាត់ក្បួនហែ ហើយថ្វាយសព្វសាធុការដោយបាចសាចសុគន្ធពិដោរដូចជាប្រឡែងលេងសប្បាយ ទៅលើព្រះរាជា លើពួកទាហាន លើពួកក្បួនហែ នូវអស់ពួកអ្នកឈរមើល យ៉ាងហ្នឹងហើយ គឺជាសណ្ដាប់បុណ្យចូលឆ្នាំ. ។

ស្រង់ចេញពីសេចក្ដីសំរាំងលោក ច. ឈុំ

ពន្យល់ពាក្យ.—

គាល់ហ្វូង : អង្គុយចាំស្ដាប់ព្រះឧត្ការហ្វូង — គាល់ព្រះអង្គម្ចាស់ ទៅលេងទៅសួរម្ចាស់...

ពុទ្ធបូជា : (ម. ថ. ពុត . ធ:) បូជាចំពោះព្រះពុទ្ធ

ឧឡារិក : (ម. ថ. អ៊ុឡារ៉ិក) ៖ អ៊ិកធិក - ហ៊ឹកហ៊ាក់

មហោស្រព : (ម . ថ . មហោស្រព) ន. របាំ

សាល្វៀង: ក្រែសែន ហៅសិវិការ វិញក៏បាន

កញ្ញា : ន. ស្រីក្រមុំ - ស្រីជំទង់

ដៃកាន់និទៅ : ជំមាននៅដៃ

គន្ធៈ (ម. ថ. គន់ធៈ) – ក្លិនគ្រឿងក្រអូប

មាលា: ផ្កាកម្រង

គន្ធពិដោរៈ (ម. ថ. គន្ធៈ) ក្លិនក្រអូបល្អ

ស្គរបោង = នៅថ្ងៃចូលឆ្នាំណានាម៉ឺនសព្វមុខមន្ត្រីធ្វើពិធីអ្វីខ្លះ ៗ នៅថ្ងៃឡើងស័ក ព្រះករុណាទ្រង់យាងទៅទីណា ៗ មានក្បួនហែដូចម្ដេចខ្លះ ។ល។

មជ្ឈដ្ឋានទី ១

រៀនមើល - ហាត់ភាសា

ប្រយោជន៍នៃវិជ្ជា

វិជ្ជាយកនរជនដែលនៅថោកទាប ឲ្យបានចូលទៅជិតព្រះនរបតីដែលគេទៅជិតបានដោយក្រ ឬមានបុណ្យដ៏ក្រៃលែងជាងព្រះនរបតីទៅទៀត ។

វិជ្ជានាំឲ្យមានវិន័យ វិន័យនាំឲ្យបានសេចក្ដីថ្លៃថ្នូរ សេចក្ដីថ្លៃថ្នូរនាំឲ្យបានទ្រព្យសម្បត្តិ ទ្រព្យសម្បត្តិនាំឲ្យបានធម៌ ធម៌ដឹកនាំឲ្យបានសេចក្ដីសុខ ។

វិជ្ជាមានពីរយ៉ាង គឺសស្ត្រវិជ្ជា នឹងសាស្ត្រវិជ្ជា វិជ្ជាទាំងពីរយ៉ាងនេះគួរប្រតិបត្តិសិក្សារៀនឲ្យចេះដឹងទាំងអស់ វិជ្ជាទី ១ (សស្ត្រវិជ្ជា) គេតំរើនឡើងដើម្បីសើចលេងជាថុកកំប្លែង, វិជ្ជាទី ២ (សាស្ត្រវិជ្ជា) បុគ្គលគួរគោរពគ្រប់កាលទាំងពួង ។

ក្នុងអតីតកាល មាននគរមួយឈ្មោះបាដលីបុត្រស្ថិតនៅក្បែរស្ទឹងគង្គា ។ ព្រះបាទសុទសនៈ ទ្រង់ប្រកបដោយស្វាមិគុណគ្រប់ប្រការ ស្តេចគ្រប់គ្រងនគរនោះ ។

សម័យមួយទ្រង់បានព្រះសណ្ដាប់សុភាសិត ដែលអ្នកប្រាជ្ញបានពោលទុក មានសេចក្ដីដូចតទៅនេះ ;

សាស្ត្រវិជ្ជា ជាគ្រឿងកាត់បង់នូវសេចក្ដីសង្ស័យជាអនេក ជាគ្រឿងបើកបង្ហាញនូវអាថ៌កំបាំង នឹងជាភ្នែកសម្រាប់មើលសព្វសារពើការណ៍ទាំងឡាយ អ្នកណាមិនមានសាស្ត្រវិជ្ជា អ្នកនោះទុកដូចជាមនុស្សខ្វាក់ ។

អាននិងពន្យល់ពាក្យ

នរជន = (អ. ថ. នៈ រៈ ជន) មនុស្ស. ជន ។

វិន័យ = (អ. ជ. វិនៃ) ការដឹកនាំទៅរកផ្លូវល្អ ។

នរបតី = (អ. ថ. នៈ រៈ ប៉ៈ ដី បូនរប់បដី) ម្ចាស់នៃពួកមនុស្ស (ក្សត្រិយ៍ទ្រង់រាជ្យ) ។

សស្ត្រវិជ្ជា– (អ. ថ. ស័សស្ត្រៈ វិជា) វិជ្ជាកសាង ឬប្រើអាវុធសម្រាប់ប្រហារគ្នាទៅមក ។

សាស្ត្រវិជ្ជា- (អ.ថ. សាសស្ត្រៈវិជ្ជា) ការចេះដឹង ក្បួន ខ្នាត គម្ពីរដីកា ច្បាប់សម្រាប់ប្រតិបត្តិ ឱ្យកើតសេចក្ដីសុខក្សេមក្សាន្ត ឬសេចក្ដីចំរើនលោក ។

បាដលីបុត្រ– (អថ: ប៉ាដ: លីបុត្រ) ជាឈ្មោះនគរមួយក្នុងអតីតកាល ។

សព្វសារពើ= (អ.ថ.សរ.) ហេតុឬដំណើរការអ្វី ៗ ទាំងអស់ ។

ពាក្យសួរ= វិជ្ជាមានប្រយោជន៍ដូចម្ដេចខ្លះ? វិជ្ជាមានប៉ុន្មានយ៉ាង? គឺអ្វីខ្លះ? បុគ្គលគួរសិក្សារៀនឲ្យចេះដឹងវិជ្ជាទាំងពីរយ៉ាងនេះឬទេ? វិជ្ជាទាំងពីរយ៉ាងនេះវិជ្ជាណាដែលប្រសើរជាង? ។

ប្រយោជន៍នៃវិជ្ជា (គ)

កាលព្រះរាជាអង្គនោះ ទ្រង់ព្រះសណ្ដាប់ដូច្នោះហើយ ក៏ទ្រង់ព្រួយតានតឹងព្រះរាជហឫទ័យ ចំពោះព្រះរាជបុត្ររបស់ព្រះអង្គដែលមិនទាន់សិក្សាសាស្ត្រវិជ្ជាទាំងឡាយ ព្រមទាំងប្រព្រឹត្តក្នុងផ្លូវខុសគន្លងធម៌ដោយសេចក្ដីប្រមាទ ទើបទ្រង់ព្រះដម្រិះដូច្នេះថា ៖

មានប្រយោជន៍អ្វី ចំពោះកូនដែលកើតហើយល្ងង់ផង, មិនប្រកក

ដោយធម៌ផង ដូចភ្នែកឈើមានប្រយោជន៍អ្វី ? បានត្រឹមតែឈើចាក់ដោតនាំឲ្យរំខានប៉ុណ្ណោះ ។

បណ្ដាកូន ៣ ពួក គឺកូនមិនទាន់កើតមួយពួក, កូនកើតហើយស្លាប់ទៅវិញមួយពួក នឹងកូនល្ងង់មួយពួក កូនពីរពួកខាងដើមជាកូនគាប់ប្រសើរ ពួកកូនទី ៣ មិនប្រសើរឡើយ ព្រោះថាកូនពីរពួកខាងដើម ធ្វើទុក្ខព្រួយតែម្ដងក៏អស់ហើយទៅ ឯពួកកូនទី ៣ ធ្វើទុក្ខមាតាបិតាគ្រប់ជំហានជើង ។

អ្នកណាកើតហើយនាំត្រកូលឲ្យចំរើនខ្ពង់ខ្ពស់ឡើង អ្នកនោះឈ្មោះថា កើត មែនទែនឬពេញជាកើតត្រឹមត្រូវ ។ កូនមានគុណគាប់តែម្នាក់ ជាកូនប្រសើរ កូនល្ងង់ពប់រយមិនប្រសើរទេ ដូចព្រះចន្ទតែមួយ-ដួងអាចកំចាត់ងងឹតអន្ធការបាន កង់តារាទាំងឡាយកំចាត់ងងឹតមិនបានឡើយ ។

ពន្យល់ពាក្យ.–

ងងឹតអន្ធការ = ដែលងងិតសូន្យឈឹង ។

កង់តារា = ពួកផ្កាយ ។

ពាក្យសួរ .– ព្រះបាទសុខសនៈទ្រង់ព្រះជម្រិះថាដូចម្ដេច ?

កូនមានប៉ុន្មានពួក? កូនពួកណាគាប់ប្រសើរ? កូនពួកណាដែលមិនគាប់ប្រសើរ? ព្រោះអ្វី? អ្នកណាដែលកើតហើយឈ្មោះថាពេញថាជាកើតមែនទែន? ។ល។

អាទិកដ្ឋាន

រៀនមើល – ហាត់ភាសា

អាទិត្យទី ១១.– អំពីរូបកាយមនុស្ស

ក្បាល

នាម– ក្បាល, សក់, មុខ, ថ្ងាស, ភ្នែក, ច្រមុះ, មាត់, បបូរមាត់, ធ្មេញ ចង្កូម ថ្គាម អណ្តាត ចង្កា ពុកចង្កា ថ្ពាល់ កោមចិញ្ចើម ត្រចៀក ក ។

គុណនាម– មូល, សំប៉ែត, រាប, ខូង, ខ្ពស់, ខ្មៅ, ស, ពព្រុះ, ងងិត, ក្ងី, ស្រួច, ទាល, ធំ, តូច, ក្រាស់, ស្តើង, ថ្លោស, ធ្មារ, វែង, ខ្លី, រីង, ទន់ ។

កិរិយាសព្ទ– កាត់សក់, សិតសក់, លុបមុខ, លាងក្បាល, ផ្ទៀងត្រចៀកស្តាប់, ដុសធ្មេញ, ជូតថ្ពាល់, ហិតក្លិន, ភ្លក់រសជាតិអាហារ, កោរពុកមាត់ពុកចង្កា, កាល់ចិញ្ចើម ។

ហាត់ភាសា – ក្បាលមនុស្សរាងដូចម្ដេច ? នៅលើក្បាលមានអ្វី ? សក់មនុស្សចាស់យ៉ាងដូចម្ដេច ? ហៅថាអ្វី ? សក់មនុស្សក្មេងយ៉ាងដូចម្ដេច ? នៅសងខាងក្បាលមានអ្វី ? ត្រចៀកសម្រាប់ធ្វើអ្វី ? ក្បាលភ្ជាប់ទៅដងខ្លួននឹងអ្វី ។

យើងស្គាល់របស់ល្អអាក្រក់ដោយសារអ្វី ? នៅក្នុងមាត់មានអ្វីខ្លះ ? ។ល។ .....

ការហាត់សរសេរ – ចូរតែងជាឃ្លានឹងពាក្យខាងក្រោមនេះ ៖

ក្បាល, ភ្នែក, ច្រមុះ, ត្រចៀក

បង្រៀនមើល

អំពីខ្លួនមនុស្ស

(សៀវភៅវត្ថុស្វាធ្យាយន៍ អាទិកដ្ឋានទំព័រ ៥) ។

អានពាក្យ – អដ្ឋិសន្ធិលិក = អ័តបិសន់ធះលិកៈ ។

អវយវៈ = អៈ វៈ យៈ វៈ ។

តម្រូវពាក្យ – រលា = លលាដ៍ ។ រន់ = រន្ធ ។

សុតតែ = សុទ្ធតែ ។

ហាត់ភាសា - ខ្លួនមនុស្សមានប៉ុន្មានចំណែក? គឺអ្វីខ្លះ? នៅក្បាលចំណែកខាងមុខមានអ្វីខ្លះ? ច្រមុះបារាំងយ៉ាងដូចម្ដេច? ចុះច្រមុះខ្មែរយ៉ាងដូចម្ដេច? មនុស្សកខ្លីគេហៅថាអ្វី? ចុះមនុស្សកវែង? ឆ្អឹងលលាដ៍ក្បាលរាងដូចម្ដេច? មានសណ្ឋានដូចអ្វី? មាត់យើងមានថ្គាមប៉ុន្មាន? នៅលើថ្គាមមានអ្វី ថ្គាមលើនិងថ្គាមក្រោមខុសគ្នាដូចម្ដេច?

ៗ ល ៗ

សរសេរតាមសូត្រ

ខ្លួនមនុស្ស

ខ្លួនមនុស្សមានបីចំណែក គឺក្បាល ដងខ្លួននិងដៃជើង ក្បាលរាងមូល នៅលើក្បាលមានសក់ សក់ក្មេងខ្មៅ សក់មនុស្សចាស់សគឺសក់ស្កូវ ។ នៅមុខមានភ្នែកពីរសម្រាប់មើល មនុស្សក្មេងភ្នែកភ្លឺមើលឃើញច្បាស់ ។ ច្រមុះមានរន្ធពីរសម្រាប់ដកដង្ហើម ។ ខាងក្រោមច្រមុះមានមាត់និងបបូរមាត់ពីរ ។ កាលណាគេហាមាត់ គេឃើញធ្មេញនិងអណ្ដាត ។ អណ្ដាតសម្រាប់និយាយ ។ ខាងក្រោមមាត់មានចង្កា នៅសងខាងចង្កាមានថ្ពាល់ ។ មនុស្សប្រុសមានរោមដុះនៅបបូរមាត់លើនិងថ្ពាល់ហើយនិងចង្កា គឺជាពុកមាត់ពុកចង្កា ។

តែងសេចក្តី

សរសេរពាក្យពិបាក – រន្ធ – បបូរមាត់ – ថ្ពាល់ – អណ្តាត – ថ្គាម – ធ្មេញ – ចង្កា ។

អ្នកបានពិនិត្យរូបរាងកាយនៃមិត្តសំឡាញ់របស់អ្នក ចូរអធិប្បាយអំពីរូបរាងកាយនៃមិត្តសំឡាញ់របស់អ្នកនោះ

ដំណើរតែង

សេចក្តីផ្តើម – មិត្តសំឡាញ់អ្នកឈ្មោះអ្វី? រៀនសូត្រនៅឯណា ?

សេចក្តីរៀបរាប់ - អំពីក្បាល - មុខ-មាត់ ដៃជើង-ដងខ្លួនកំពស់ ។

សេចក្តីបញ្ចប់ – អំពីកិរិយាមារយាទ – សំលៀកបំពាក់នៃមិត្តសំឡាញ់នោះ និងសេចក្តីយល់ឃើញរបស់អ្នក ។

អក្សរផ្ចង់

ខ ខ ខី ខិ ខ៊

ខឹងខុស ខុសខូច ខូចខាត ខកញ៉ាខ្ញុំខ្សឹកខ្សីខំ ។

បង្រៀនពាក្យ - ហាត់ភាសា

អាទិត្យទី ៦ – អំពីដងខ្លួន

នាម – ទ្រូង ពោះ ផ្ចិត ខ្នង ចង្កេះ ត្រគាក ស្មា សួត បេះដូង ថ្លើម ប្រមាត់ ក្រពះបាយ ពោះវៀន ។

គុណនាម – ពើង ប៉ោង ផត ធំ ធ្លាយ កោង ស្វិត វែង ខ្លី ខ្ចឹង ក្រហម យឺត រីក ។

កិរិយាសព្ទ – ស្ទាបទ្រូង ឈឺពោះ រួយចង្កេះ កប់ចង្កេះ ស្រពន់ជើង-ដៃ ដកដង្ហើមចេញ-ចូល ឈាមរត់ ចុះស្មា ។

ហាត់ភាសា ឯណាដងខ្លួន ? ដែលហៅថាដងខ្លួនពីត្រឹមណា ទៅដល់ត្រឹមណា ? នៅដងខ្លួនមានអ្វីខ្លះ ? ទ្រូងនៅត្រង់ណា ? ពោះនៅត្រង់ណា ? នៅលើពោះមានអ្វី ? ខាងក្រោយដងខ្លួនហៅថាអ្វី ? ក្នុងទ្រូងមានអ្វី ? នៅក្នុងពោះមានអ្វី ? សួតសំរាប់ធ្វើអ្វី ? បេះដូងសម្រាប់ធ្វើអ្វី ? ។

ការហាត់សរសេរ – ចូរបំពេញឃ្លានៅកន្លែងចន្លោះខាងក្រោម នេះ ៖

ក្បាលជាប់ទៅ . . . . . . នឹងក ។ ចំណែកខាងលើដងខ្លួនមាន . . . . ចំណែកខាងក្រោមមាន . . ខាងក្រោយមាន . . . . ។ ក្នុងទ្រូងមាន . . . . សម្រាប់ដកដង្ហើមមាន . . . . . សម្រាប់បន្ហូរឈាម ។ ក្នុងពោះមាន . . . . . នឹង . . . . ដែលជាប្រដាប់សម្រាប់រំលាយអាហារ ។

បង្រៀន - មើល

អដ្ឋិសង្ខលិក - ដងខ្លួន

សៀវភៅវត្ថុស្វាធ្យាយន៍អាទិកដ្ឋានទំព័រ ៦

តែងសេចក្តី

ចូរអធិប្បាយអំពីមិត្តសំឡាញ់អ្នកម្នាក់ រត់ទាត់សីក្បាត់ជើងដួលបាក់ដៃម្ខាង អ្នកបានពិនិត្យឃើញឆ្អឹងនោះដូចម្តេចខ្លះ ? រួចគ្រូពេទ្យបានធ្វើដូចម្តេចខ្លះ ?

យោបល់របស់អ្នកយល់ឃើញដូចម្តេច ? ។

សរសេរតាមសូត្រ

អំពីដងខ្លួន

ក្បាលតភ្ជាប់ទៅដងខ្លួននឹងក ។ ចំណែកខាងលើដងខ្លួនមានទ្រូង ខាងក្រោមមានពោះ ខាងក្រោយមានខ្នង ។ ក្នុងទ្រូងមានសួតសម្រាប់ដកដង្ហើម មានបេះដូងសម្រាប់បង្ហូរឈាម មានថ្លើមសម្រាប់បញ្ចេញទឹកប្រមាត់ ។ ក្នុងពោះមានក្រពះបាយនឹងពោះវៀន ដែលជាគ្រឿងប្រដាប់សម្រាប់រំលាយអាហារ ខាងក្រោមមានប្លោកនោម សម្រាប់ទទួលទឹកនោមមកពីអង្គញ់ចង្កេះដែលនៅក្រោមខ្នង ។

សរសេរពាក្យពិបាក - ក = ពោះ - បេះដូង - បង្ហូរ - សម្រាប់ឬសំរាប់ - បញ្ចេញ - ប្លោក - អង្គញ់ - ចង្កេះ ។

អក្សរផ្ចង់

ខ ឧ ឱ ឲ ឳ

គេខុសកុំអាលអរ គេសាទរកុំអាលអួត

បង្រៀនពាក្យ - ហាត់ភាសា

អាទិត្យទី ៣ ដៃជើង (អវយវៈលើ)

នាម.— ដើមដៃ កែងដៃ កំភួនដៃ កដៃ ដៃ បាតដៃ ខ្នងដៃ ម្រាមដៃ ចង្អុលដៃ ម្រាមកណ្ដាល នាងដៃ កូនដៃ

គុណនាម.— តូច ធំ វែង ខ្លី ស្រួច ស្តួច រឹង សំប៉ែត ស្ដាំ ឆ្វេង ៗ

កិរិយាសព្ទ.— លាដៃ បត់ដៃ លាតដៃ ចាប់ដៃ កាន់ដៃ លើកដៃ ឱបដៃ ក្រពត់ដៃ ៗ

ហាត់ភាសា.— យើងមានដៃប៉ុន្មាន? ឯណាដៃស្ដាំ ឯណាដៃឆ្វេង? ដៃនីមួយៗ មានប៉ុន្មានបំណែក? ដើមដៃនឹងកំភួនដៃខណ្ឌគ្នានឹងអ្វី? ដៃនីមួយៗ មានម្រាមប៉ុន្មាន? ម្រាមទាំងប្រាំនេះឈ្មោះដូចគ្នាឬទេ? អ្នកស្គាល់ឈ្មោះម្រាមដៃទាំងនេះឬទេ? ដៃសម្រាប់ធ្វើអ្វី? មេដៃទល់នឹងម្រាមឯទៀតឬទេ? កូនដៃសម្រាប់ធ្វើអ្វី? ៗ

បង្រៀនមើល

អដ្ឋិសង្ខលិកៈ (អវយវៈលើ)

សៀវភៅដដែលទំព័រ ទី ៨

កែតម្រូវពាក្យ ៖ ផ្ជាប់ = ភ្ជាប់ ។ កំបិត = កាំបិត ។ បាតដៃ ។ ប្រសប = ប្រសព្វ (ប្រសព្វភ្ជាប់គ្នា ប្រសព្វមុខគ្នា) ។ ខ្នង = ស្នង (ស្នងជើង - ខ្នងត្រី) ។

សរសេរតាមសូត្រ

អំពីដៃជើង (អវយវៈលើ)

មនុស្សយើងមានដៃពីរ គឺដៃស្តាំនិងដៃឆ្វេង ។ ដៃជាប់ទៅដងខ្លួននិងស្មា ហើយនិងឆ្អឹងដងកាំបិត ។ ដៃមានបីចំណែក គឺដើមដៃ កំភួនដៃ និងគ្ជូដៃ ។ ដើមដៃជាប់ទៅកំភួនដៃនិងកែងដៃ ។ គ្ជូដៃមានម្រាមប្រាំ គឺមេដៃចង្អុលដៃ ម្រាមកណ្តាល នាងដៃ ហើយនិងកូនដៃ ។ គ្ជូដៃមានខ្នងដៃនិងបាតដៃនៅចុងម្រាមដៃនិមួយ ៗ មានក្រចក ។ ដៃសម្រាប់ចាប់និងកាន់របស់ទាំងឡាយ ។

សរសេរពាក្យពិបាក - កាំបិត - ម្រាមប្រាំ - គ្ជូដៃ = របស់ ។

តែងសេចក្តី

ចូរតែងជាឃ្លានឹងពាក្យខាងក្រោមនេះ ៖

ដៃ , ម្រាមដៃ , កំភួនដៃ , នាងដៃ , កែងដៃ

បង្រៀនពាក្យ – ហាត់ភាសា

ដៃជើង (អវិយវៈ ក្រោម)

នាម .– ជើង ក្ដៅ ជង្គង់ កំភួនជើង ស្នងជើង កជើង កែង គោរម្រាមជើង បាតជើង កែងជើង តួជើង ។

គុណនាម.– ធំ មាំ ខ្លាំង ខ្សោយ រហ័ស យឺត លឿន វែង ខ្លី រាប ខ្ពង ធ្ងន់ ស្រាល

កិរិយាសព្ទ.– ដើរ រត់ លោត ផ្លោះ ទាត់ ធាក់ អង្គុយ លុតជង្គង់ ដេក ឈរ ក្រោក ។

ហាត់ភាសា .– (សុំឲ្យសួរបំបែកប្រាជ្ញាសិស្សដូចមុន)

ការហាត់សរសេរ .– ចូរឆ្លើយតាមពាក្យចោទខាងក្រោមនេះ ៖ ជើងសម្រាប់ធ្វើអ្វី ? ជើងនីមួយ ៗ មានប៉ុន្មានចំណែក ? គឺអ្វីខ្លះ ? ស្នងជើងនៅត្រង់ណា ? ជើងជាប់ទៅដងខ្លួននឹងអ្វី ? កន្លែងដែលចំណូ ក្ដៅនឹងកំភួនជើងហៅថាអ្វី ? ។

បង្រៀនមើល

អដ្ឋិសង្ខលិកៈ អវិយវៈក្រោម (គ)

សៀវភៅដដែលទំព័រ៨ - ៩

សរសេរតាមសូត្រ

អវិយវៈ ក្រោម

យើងមានជើងពីរសម្រាប់ដើររត់លោត ៗ ជើងនិមួយ ៗ មានភ្លៅមួយ មានស្នងនៅខាងមុខ កំភួនជើងនៅខាងក្រោយហើយនឹងគូជើងនៅខាងចុង ។ ភ្លៅជាប់ទៅស្នងនឹងជង្គង់ហើយនឹងក្បាលជង្គង់ ។ ស្នងជាប់ទៅគូជើងនឹងកជើងហើយនឹងភ្នែកគោរ ។ គូជើងមានម្រាមប្រាំដូចជាគូដៃដែរ ប៉ុន្តែម្រាមជើងខ្លីជាងម្រាមដៃ ហើយចាប់កាន់អ្វីក៏ពុំបានផង ។

សរសេរពាក្យពីបាក.— ពីរ - ភ្លៅ - ជង្គង់ - ស្នង ភ្នែកគោរ-គូ-ក ៗ

តែងសេចក្ដី

ជីតាអ្នកចាស់ជរា ចូរអ្នកអធិប្បាយអំពីកិច្ចធុរៈ ដែលអ្នកបានធ្វើបានគោរពដល់ជីតាអ្នកនោះតើដូចម្ដេចខ្លះ ? ៗ

សេចក្ដីអធិប្បាយជាគំរូ

សូមមើលទស្សនាវដ្ដីទី ៣ លេខ ៥ ទំព័រ ២៦

អាទិត្យទី ៤ ·–

សូមសាបស្រៀនពីដើមឡើងវិញ

បរិច្ឆណាដ្ឋាន

អាទិត្យទី១– ច្បាប់បញ្ញត្តិអំពីកាប់គាស់ព្រៃ

(សុំយកតាមសៀវភៅវត្ថុសាធ្យាយន៍អាទិកដ្ឋាន ទំព័រ ១០៤)

នាម– ច្បាប់ (បញ្ញត្តិ) ព្រៃរក្សាទុក បណ្ដាក្រស្ដ ព្រៃបំរុងទុក ក្រសួងព្រៃភោគសម្បត្តិ, ពន្ធ.

គុណនាម – អន្តរាយ, វិនាស, ហិន, ហិនហោច, ចំរើន ។

កិរិយា– បញ្ញត្ត, កាប់គាស់, រក្សា, ថែរក្សា, បំរុង, ទុកបំរុង, កាន់កាប់, ដេញ, ដេញថ្លៃ, ស្ម័គ្រចិត្ត, ព្រមព្រៀង, ការពារ, សំរាំង, មានអំណាច, ប្រើប្រាស, ត្រូវការ, បង់ពន្ធ, អនុញ្ញាត ។

ភាសា – តាមបញ្ញត្តិច្បាប់ព្រៃឈើចែកជាប៉ុន្មានយ៉ាង ? ហៅថាព្រៃអ្វីខ្លះ ? រាជការប្រគល់ឲ្យក្រសួងណា ឲ្យកាន់កាប់រក្សាព្រៃឈើ ប្រយោជន៍អ្វីបានជាគេឲ្យរក្សាព្រៃឈើ ? អ្នកនៅជិតព្រៃរក្សាទុកនោះ រាជការបើកអំណាចឲ្យធ្វើបានដូចម្ដេចខ្លះ ? ឯព្រៃណាដែលបំរុងទុកនោះ ត្រូវបានអំណាចធ្វើដូចម្ដេចខ្លះ ? រាជការក្រសួងមេព្រៃបើកអំណាចឲ្យ កាប់បានយ៉ាងណា ?

អាទិត្យទី២– បញ្ញត្តិកាប់រានព្រៃ

(សុំយកតាមក្នុងសៀវភៅវត្ថុស្ថាធ្យាយន៍ ទំព័រ ១០៧)

នាម – កិច្ច, ធុរៈ, ចង្កេះភ្នំ, ខ្នងភ្នំ, ជើងភ្នំ, ដើមស្រល់, វល្លិ៍, កៅស៊ូ, ជ័រ ។

គុណនាម– រាបស្មើ (កុំច្រឡំនឹងរៀប រៀបចំ) រលីងរោត (កុំច្រឡំនឹងរោទ) ទំនាប ទាប ។

កិរិយា– រានព្រៃ (កុំច្រឡំនឹងរៀនអក្សរ) ផ្ដួល (ដួល) រំលំ ឃ្លាំល្បាត យាមល្បាត ។

ភាសា– ពីព្រោះអ្វីបានជាមានបញ្ញត្តិថា បើកាប់ឈើក្នុងព្រៃត្រូវឲ្យទុកខ្លះ? មួយទៀតថាបើនឹងកាប់ ត្រូវកាប់ឲ្យរាបស្មើនឹងដីតើពីព្រោះអ្វី? បើទីកន្លែងណាជាទីចោតឬមានច្រើន គេត្រូវកាប់យ៉ាងណា? ពីព្រោះអ្វី? បើកាប់ឈើធំ តើត្រូវកាប់យ៉ាងណា? ពីព្រោះអ្វី?

អាទិត្យទី៣– គ្រឿងឧបករណ៍សំរាប់រានព្រៃ

នាម– កាំភ្លើង ស្នា ធ្នូ (ធនូ) ព្រួញ អន្ទាក់ ខ្នា (អន្ទាក់មាន (ព្រួញ)) ទ្រនិចស្នា ដៃស្នា ស្នូកាំភ្លើង ត្រែកាំភ្លើង កៃកាំភ្លើង បន្ទោះស្នា ប្រតឹង លប អន្ទាក់ កាំភ្លោះ ។

គុណនាម– កាំភ្លើងខ្លីង ស្នាធ្ងន់ ដៃត្រង់ គ្រាប់រហ័ស ស្នូកាំភ្លើងវែង ជង្ខ្នារកោង ។

កិរិយា - បាញ់ឈ្លូស ដំរង់ព្រួញ ពត់ព្រួញ ដំឡើងស្នា លោះ កៃ ដាក់គ្រាប់ លាបជ័រ លើកសត្វ ដេញទន្សាយ ដាក់អង់ ធ្លុះ ខ្វែកគ្រោក ។

ភាសា ព្រានដែលរកស៊ីទាក់ចាប ហៅដូចម្ដេច? (ហ្មចាប) ទេសាទបករណ៍អ្វីខ្លះទៀតដែលអ្នកស្គាល់? គេធ្វើដូចម្ដេចនឹងចាប់ទន្សាយបាន? បណ្ដាពួកទេសាទ ទេសាទអ្វីដែលមានប្រយោជន៍ធំ?

(ទេសាទត្រី)

អាទិត្យទី ៤ -

សត្វព្រៃដែលគេបាញ់

នាម - ដំរី, រមាស, ប្រើស, ទ្រាយ, ទន្សោង, ខ្លា, ជ្រូក, ឈ្លូស, ទន្សាយ, ក្ដាន់, រមាំង, គោព្រៃ, ទុង, ត្រដក់, រនាល, សាច, ក្ងក, កុយ, ស្វែង, ស្វ្សែក, ស្វាប ។

គុណនាម - ធំ, ធាត់, សាហាវ, ស្គម, កាច, ស្លូត, ថោក ថ្លៃ ។

រៀនមើល - សរសេរ

អាទិត្យទី ១–

ច្បាប់បញ្ញត្តិអំពីកាប់គាស់ព្រៃ

សៀវភៅវត្ថុស្វាធ្យាយន៍ទំព័រ ១០៤

អាទិត្យទី២ – បញ្ញត្តិកាប់រានព្រៃ

(សៀវភៅដដែលទំព័រ ១០៧)

អាទិត្យទី៣ – មេរៀនសត្វព្រៃ

នៅក្នុងព្រៃធំៗ មានសត្វព្រៃជាច្រើន ។ សត្វដែលកាចសាហាវជាងគេគឺខ្លា វាស៊ីសាច់ឆៅជាអាហារ ។ សត្វដំរីធំជាងគេទាំងអស់ ប៉ុន្តែមិនកាចប៉ុន្មានទេ ។ គេយកមកប្រើបានដូចគោក្របីដែរ ។

ជ្រូកព្រៃជាសត្វចង្រៃ, វាស៊ីដំណាំយើង ។ ខ្លាឃ្មុំស៊ីឃ្មុំជាអាហារ ប្រើស ក្តាន់ ឈ្លូស ទន្សាយ ស៊ីស្មៅទាំងអស់ សាច់វាមានរសជាតិណាស់ សំពោចច្រើននៅក្នុងគុម្ពឫស្សី ហើយចេញលួចចាប់មាន់ស៊ីវេលាយប់ ។

(សុំបង្រៀនសិស្សឲ្យស្គាល់សត្វទាំងអស់នេះ ដូច្នេះគ្រូរកផ្ទាំងគំនូរដែលមានសត្វព្រៃ មកបង្ហាញសិស្សឲ្យឃើញផង ពីព្រោះកុមារខ្លះមិនស្គាល់សត្វទាំងនោះទេ ។

អាទិត្យទី៤– សត្វស្លាបព្រៃ

ត្រដក់ធំជាងគេតាំងអស់ ។ រាជការបានហាមប្រាមមិនឲ្យបាញ់ ទុង រនាល ត្រដក់ទេ ។ ក្រៀលច្រើនយំពេលថ្ងៃត្រង់ ។ នៅក្នុងបឹងមានប្រភេទនឹងទោមច្រើនណាស់ ។ ស្មោញ ក្អែកទឹក រកស៊ីក្នុងបឹងចាប់ត្រីស៊ីជាអាហារ ។ ខ្វែករកស៊ីតែវេលាយប់ ជាសត្វស៊ីត្រីដែរ ។ បចាតខ្លួនតូចពណ៌ខៀវស្រងាត់ ។

អកច្រើនតែយំពេលថ្ងៃត្រង់ ។ ខ្លែងជាសត្វចង្រៃវាចាបកូនមាន់ ទីទុយជាសត្វមានប្រយោជន៍ណាស់ វាចាប់សត្វចង្រៃស៊ី ដូចជាក្ដាមជាដើម ដែលវាកាត់ស្រូវយើង ។ មានមនុស្សច្រើនចូលចិត្តបរិភោគសាច់មាន់ទោ ។ ពពូលពណ៌ខៀវវាស៊ីផ្លែពោធិនឹងផ្លែជ្រៃ ។ លលករកស៊ីដោយវាលស្រែ ។

កុមារដ្ឋាន

រៀនពាក្យ - ហាត់ភាសា

អាទិត្យទី ១.– អំពីផ្ទះ

ផ្ទះរោង, រានផ្ទះខ្មែរ ផ្ទះគៀម ផ្ទះថ្ម ផ្ទះឈើ ។ ផ្ទះឥដ្ឋទំនើប ចាស់

មាំ ជាប់ ទូលាយ បង្អៀត គ្រាំគ្រា ។ សង់ផ្ទះ រុះរើនៅជួសជុល គួរផែនទី វាស់ខ្នាត ។

កាសា.- ឪពុកម្ដាយអ្នកមានទីលំនៅ ៗ ផ្ទះអ្វី ? ផ្ទះឪពុកម្ដាយអ្នកថ្មីឬចាស់ ? ផ្ទះនោះជាលំនៅទូលាយឬបង្អៀត ? ខ្ពស់ឬទាប ? ផ្ទះរោងនឹងផ្ទះខ្មែរមានទ្រង់ទ្រាយដូចគ្នាឬខុសគ្នា ? អ្នកដែលបានឃើញគេសង់ផ្ទះឬទេ ?

ពាក្យត្រូវរៀនក្នុងកំឡុងអាទិត្យទី ១

ខ្ទម, រោង, កុដិ, ព្រះវិហារ, ប្រាសាទ, វាំង (ដំណាក់ស្ដេច) ព្រះពន្លា (រោងឬបាំងចំណតនៃស្ដេច) សាលា (ផ្ទះជាទីប្រជុំជន) ឬផ្ទះសំរាប់សំណាក់) ផ្ទះស្លឹក, ផ្ទះស្បូវ, ផ្ទះក្បឿង, ផ្ទះក្ដារ, ផ្ទះឥដ្ឋឬថ្ម, ប្រាង្គ មណ្ឌប (អានថាមនដប់គឺប្រាសាទតូច ៗ មានកំពូលដូចមកុដ) ។

ខ្ទមតែកតោក, រោងធំល្វឹង, ក្រញឹប, ព្រះវិហារស្រឡះ ស្រអាប ខ្ពស់ ទាប, ប្រាសាទឆើត ឆាយ, វាំងចាស់, វាំងមាំមួន ។

ឈប់សំរាក, ប្រជុំគ្នា, បត, ជ្រក, ប្រថាប់, សង់រោង, សាងព្រះវិហារ, កសាងសាលា, ឡើងផ្ទះ, ចូលរោង, សម្ពោធ ឬសម្ពោធន៍ (ចូលឬឡើងផ្ទះ) ។

អាទិត្យទី ២.- គ្រឿងតុតាំង

ទូ, តុ, គ្រែ, កៅអី, ជើងម៉ា, ជើងតាំង, តុរៀបគ្រឿងសំអាង

កញ្ចក់, ហិប, ក៉លីស, ពូក, ខ្នើយ, កន្ទេល, ព្រំ, កំរាល នាឡិកា យោល គោម ក្ដារខៀន រនាំង វាំងនន មុខទ្វារ, មុខគ្រែ, ឡប់ឡែ, កាំយបង្អួចទ្វារ ៗ

តុរលោង, គ្រែខ្ពស់, ពូកទន់, កំរាលល្អ រនាំងក្រហម ៗ ខាត់ ខូ, ជូតតុ, រៀបគ្រែ, រើគ្រែ អង្គុយលើកៅអី, ឆ្លុះកញ្ចក់, ក្រាលកន្ទេល, ឆ្លៀងម៉ោង, ដាក់នាឡិកា, ឫនាលិកា, ដាក់រនាំង, លើករនាំង, ចាំង-ទ្វារ, ថែទាំ, ជូតជុស, សំអាត ៗ

អាទិត្យទី ៣.- គ្រឿងសង់ផ្ទះ ឈើប្រើការក្នុងគ្រឿងផ្ទះ

សរសរ, ជញ្ជាំង, កំរាល, បន្ទប់, ល្វែងចន្ទ (ល្វែងកណ្ដាល) ល្វែងទទួលភ្ញៀវ, ល្វែងដេក, បន្ទប់គ្រឿងសំអាង, ចាំងសាប, រានហាល, បន្ទប់ទឹក, ផ្ទះបាយ ៗ

ឈើជាប់, ផ្ចឹក, សុក្រំ, រាំងភ្នំ, កកោះ, គ្រញូង, នាងនួន, គគីរ, ពពេល ៗ

ឈើទាល, ត្រាច, ខ្ទង តែ្បង, ស្រឡៅ, ខ្វាវ, ឫស្សី, ផ្ដៅ ៗ

សរសរមូល, គ្រង់, វែង, ខ្លី, ជញ្ជាំងទាប, ស្រោង, ស្រអិប, កំរាល, រលោង, ស្មើ, ជាប់, ស៊ុយ, ឈើជាប់, រឹង, ទន់ ៗ

លើកសរសរ, ក្រាលក្ដារ, រនាប, ឥដ្ឋ ៗ ទទួលភ្ញៀវ រៀបចំផ្ទះ, តាក់តែង, លាបថ្នាំ, ទល់, ជ្រែង ៗ

អានិត្យទី ៤.–

ជាងឈើ, ជាងដែក, ជាងបាយអ, ជាងលាបថ្នាំ ។ ជាងប្រសប់, ឆ្លាត, ស្អាត, ហ្មត់ចត់, ទឹងទឹង, ល្អ, ខ្ជិល ។ សិតសារស,

ឈូស, ចាំង, ដំរង់, ស្ទង់, ភ្ជិត, ផ្គុំ, ការ, កាត់, ដាប់, ពោះ, ទម្លុះ, ខួង, ប្រហក់, ត្រាំ, លាប, តួរ ។

រៀនមើល – ហាត់សរសេរ

អានិត្យទី ១.– អំពីទីលំនៅ ផ្ទះខ្មែរ

(សុំមើលក្នុងសៀវភៅវិជ្ជាខេមរភាសាកុមារដ្ឋានទំព័រ ១០៦ ។

អានិត្យទី ២.– ភូមិខ្ញុំ

(វិជ្ជាខេមរៈ កុមារដ្ឋានទំព័រ ១០៨)

អានិត្យទី ៣.– ផ្លូវទៅភូមិខ្ញុំ

(សៀវភៅដដែលទំព័រ ១០៩)

អានិត្យទី ៤.– ក្រុមជាងសង់ផ្ទះ

(បរិវត្ត. ទំព័រ ៣៤)

កិច្ចដែលរៀនមើលសុំគ្រូធ្វើដូចរបៀបខាងក្រោមនេះ ៖

១.- សុំបង្រៀនឲ្យចេះមើលប្រាកដគឺមើលឲ្យច្បាស់ ហើយឲ្យត្រូវឃ្លាផង ទើបគេស្តាប់សេចក្តីបាន ។

២.- សុំឲ្យពន្យល់ពាក្យ ហើយឲ្យសិស្សចេះពន្យល់ពាក្យនោះវិញផង ។

៣.- ត្រូវឲ្យសិស្សប្រយ័ត្នគ្រប់គ្នានឹងមើលហើយនឹងពន្យល់ ។

៤.- សុំតែងពាក្យសួរតាមសេចក្តីមើលឲ្យសិស្សប្រុងឆ្លើយគ្រប់គ្នា ។

តែងសេចក្តី
សម្រាប់
ប្រឋមភូមិបំពេញវិជ្ជា

កម្មវិធីសម្រាប់ខែ.— លិខិត

សេចក្តីលំនាំ— លិខិតជាការសន្ទនាគ្នាជាលាយលក្ខណ៍អក្សរជាមួយនឹងជនដែលនៅឃ្លាតពីខ្លួន ។

លិខិតមានបីបែបគឺ ៖

១- លិខិតស្និទ្ធស្នាលឬវង់ក្រុមគ្រួសារ គឺពួកលិខិតដែលគេសរសេរទៅកាន់ពួកក្រុមញាតិឬទៅមិត្តភក្តិ ។ លិខិតនេះត្រូវសរសេរឲ្យងាយយល់ហើយដោយផ្ចិតផ្ចង់ផង ។

២- លិខិតដែលគេសរសេរទៅកាន់ឯកជន ឬទៅកាន់អ្នកជំនួញក្នុងកិច្ចរកស៊ីធ្វើការ ។ គេត្រូវសរសេរលិខិតពួកនេះឲ្យបានច្បាស់លាស់ ហើយឲ្យមានសេចក្ដីខ្លី ។

៣- ពាក្យ គឺជាលិខិតមួយបែបដែលគេសរសេរទៅកាន់ រាជការ ដើម្បីសុំកន្លែង ឬសុំអនុគ្រោះអ្វីមួយ ។

សំបុត្រទាំងឡាយតែងមាន ៖

១- ដើមសំបុត្រ គឺត្រូវដាក់ទីកន្លែង កាលបរិច្ឆេទនិងឋានន្តរសក្តិអ្នកទទួលលិខិត)

២- តួសំបុត្រ

៣- សេចក្ដីបញ្ចប់និងហត្ថលេខា

របៀបដាក់ដើមសំបុត្រនិងសេចក្ដីបញ្ចប់

១- សំបុត្ររវាងក្រុមគ្រួសារ ឬសំបុត្រស្និទ្ធស្នាល

សូមក្រាបប្រណិប័តន៍ លោកតា លោកយាយ

សូមបានជ្រាប ។

... ...

សេចក្ដីគួរពុំគួរសូមបានអភ័យទោស

ហត្ថលេខា

សូមប្រណិប័តន៍លោកឪពុកអ្នកម្ដាយ

សូមបានជ្រាប ៗ

.. ..

សេចក្ដីគួរពុំគួរសូមបានអភ័យទោស

ហត្ថលេខា

សូមជំរាបមកលោកពូអ្នកមីង

សូមជ្រាប ៗ

ជំរាបមកអ្នកបង

ជាដំណឹង ៗ

ប្រាប់មកប្អូន

ឲ្យបានដឹង ៗ

មកដល់សំឡាញ់

ឲ្យបានដឹង ៗ

មកដល់ "សុវណ្ណ" ជាកល្យាណមិត្ត ឬជាមហាមិត្ត ៗ

២– ពាក្យផ្សេង ៗ

ក– បុរសធ្វើថ្វាយព្រះកជាអម្ចាស់ផែនដី ឬព្រះអគ្គមហេសី

សូមព្រះតេជះតំកល់លើត្បូង

សូមព្រះរាជទានក្រាបបង្គំទូលព្រះករុណាជាអម្ចាស់ជីវិត

សូមទ្រង់ជ្រាបក្រោមល្អងធូលីព្រះបាទ ។

.. ..

គួរពុំគួរសូមទ្រង់ព្រះករុណាប្រោស

សូមព្រះរាជទានក្រាបបង្គំទូលនៅថ្ងៃ.... ខែ..... គ.ស. ១៩៥៣

ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំឈ្មោះ ....

ហត្ថលេខា

ខ– បុរសធ្វើថ្វាយក្សត្រធំទ្រង់យសជាសម្តេច

សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស

សូមព្រះរាជទានក្រាបបង្គំទូលទ្រង់ព្រះករុណាពិសេស

សូមទ្រង់ជ្រាបក្រោមល្អងធូលីព្រះបាទ ។

.. ..

គួរពុំគួរសូមទ្រង់ព្រះករុណាប្រោស

ទូលបង្គំជាខ្ញុំឈ្មោះ........

ហត្ថលេខា

គ– បុរសធ្វើថ្វាយក្សត្រទីព្រះអង្គម្ចាស់ ។

សូមទ្រង់មេត្តាប្រោស

សូមក្រាបបង្គំទូល សូមទ្រង់ជ្រាបក្រោមល្អងធូលីព្រះបាទ ។

....

គួរពុំគួរសូមទ្រង់ព្រះករុណាប្រោស

ទូលបង្គំជាខ្ញុំឈ្មោះ ....

ឃ- បុរសធ្វើថ្វាយក្សត្រីអ្នកអង្គម្ចាស់

សូមមេត្តាប្រោស ក្រាបទូលសូមទ្រង់ជ្រាប ។

....

គួរពុំគួរសូមទ្រង់ប្រោស

ទូលបង្គំនាយ.........

សេចក្តីចំណាំ- បើស្ត្រីវិញក៏ដូចគ្នាដែរ ត្រង់របៀបខាងលើ នឹងសេចក្តីបញ្ចប់ ខុសតែត្រង់ថាជាខ្ញុំម្ចាស់វិញ ។

ង- ពាក្យទៅកាន់រដ្ឋមន្ត្រី

សូមបាននាយ..... ខ្ញុំប្របាទម្ចាស់ របររកទទួលទានធ្វើ..... ក្នុងឃុំ.. ..ស្រុក.....ខេត្ត.....

សូមក្រាបប្រណិប័តន៍ ជំរាបមកប្របាទម្ចាស់លោកអ្នកឧកញ៉ា (ងារ) រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងសិក្សាធិការ យុវជននិងសិល្បការ

សូមបានជ្រាប ។

... ...

គួរពុំគួរសូមទានអភ័យទោស

ហត្ថលេខា

ច- ពាក្យទៅកាន់មន្ត្រីសក្តិ ១០ ហ៊ូពាន់នឹង ៩ ហ៊ូពាន់

សូមទាននាយ...... ខ្ញុំប្របាទម្ចាស់ របររកទទួលទានធ្វើ...... ក្នុងឃុំ...... ស្រុក...... ខេត្ត......

សូមក្រាបប្រណិប័តន៍មកលោកអ្នកឧកញ៉ា សិរិវឌ្ឍរបវរសក្តិចៅហ្វាយក្រុងភ្នំពេញ

សូមទានជ្រាប ។

.. ..

គួរពុំគួរសូមទានអត់ទោស

ឆ- ពាក្យទៅកាន់មន្ត្រីសក្តិ ៧-៨ ហ៊ូពាន់

សូមទាននាយ... ខ្ញុំប្របាទ របររកទទួលទានធ្វើ... នៅឃុំ... ស្រុក... ខេត្ត... ប្រពន្ធឈ្មោះនាង... ។

សូមប្រណិប័តន៍មកអ្នកឧកញ៉ា (ម៉ារ) ក្ខុជួយខេត្តទី១ ខេត្តកំពង់ធំ

សូមជ្រាប ។

... .

គួរពុំគួរសូមអភ័យទោស

ហត្ថលេខា

ង - ពាក្យទៅកាន់មន្ត្រីស័ក្តិ ៥ - ៦ ហ៊ូពាន់

សូមជូននាយ.... ប្រពន្ធឈ្មោះនាង.... ខ្ញុំប្របាទមានមុខការជាអ្នកធ្វើ.... នៅឃុំ.... ស្រុក.... ខេត្ត...

សូមប្រណិប័តន៍មកលោកព្រះ (ម៉ារ) បាទឡាត់ស្រុកស្តីទីចៅហ្វាយស្រុក....

សូមជ្រាប ។

... ...

គួរពុំគួរសូមអភ័យទោស

ហត្ថលេខា

ឈ - ពាក្យទៅកាន់មន្ត្រីស័ក្តិ ៣-៤ ហ៊ូពាន់

សូមជូននាយ... ខ្ញុំបាទនៅឃុំ... ស្រុក... ខេត្ត...

ជំរាបមកឃុន (ម៉ារ) ស្មៀនសាលាខេត្ត...

សូមជ្រាប ។

... ...

គួរពុំគួរសូមអភ័យទោស

ហត្ថលេខា

អាដិតកដ្ឋាន

តែងសេចក្តី

រកគំនូរនឹងវត្ថុដែលត្រូវតែងមកបង្ហាញឲ្យសិស្សពិនិត្យមើល ហើយសួរណាទាំឲ្យឆ្លើយមាត់ទទេសិន ។

អំពីដើមកប្បាស

សេចក្តីរំឭក មុនឲ្យសិស្សតែងសេចក្តីសូមលោកគ្រូពន្យល់ ហើយសួរបញ្ជាក់ដើម្បីឲ្យដឹងថាសិស្សយល់ច្បាស់ហើយឬនៅ ពីព្រោះកប្បាសពុំមែនមានដាំគ្រប់ភូមិភាគក្នុងប្រទេសកម្ពុជាទេ ដូច្នេះនៅស្រុកណាដែលគ្មានក្រុកជាតិនេះ សូមរកគំនូរមកបង្ហាញឲ្យសិស្សស្គាល់ប្រាកដផង ស្រុកដែលសម្បូណ៌ ឲ្យយកដើមផ្លែគ្រាប់សំឡីនឹងអំបោះមកបង្ហាញសិស្ស ពិតមែនជាផុតកម្ដាយក៏បានដាំតែក៏ពុំដែលបានពិនិត្យដោយហ្មត់ចត់ទេ ។ ហេតុនេះសូមលោកគ្រូពន្យល់បញ្ជាក់ថែមទៀតដើម្បីដាស់សតិក ។

វិធីហាត់មាត់ទទេ

ដើមកប្បាសកំពស់ប៉ុន្មានម៉ែត្រ ? ផ្កាវាដូចម្តេច ? ផ្លែវាគេហៅថាអ្វី ? គេដាំយ៉ាងដូចម្តេច ? គេដាំនៅខែណា ? គេច្រើនដាំកប្បាសនៅខែត្រណា ? កប្បាសទុំនៅខែណា ? បើមានកៀនផ្លែកប្បាសល្អឬទេ ? គេយកសំឡីកប្បាសទៅធ្វើអ្វី ? គ្រាប់វាគេយកទៅធ្វើអ្វី ?

តែងសេចក្ដីទី ១

ចូរតែងសេចក្ដីអធិប្បាយអំពីការដាំកប្បាសដែលអ្នកបានឃើញ ឬក៏ឮដោយគ្រូនិយាយប្រាប់

របៀបអធិប្បាយ

១– អំពីដើមផ្កានិងផ្លែកប្បាស ។ ២– អំពីរដូវនិងរបៀបដាំ ។
៣– អំពីរដូវបេះ ។ ៤– អំពីប្រយោជន៍នៃកប្បាស ។
៥– អំពីយោបល់យល់ឃើញរបស់អ្នក ។

គំរូតែងសេចក្ដី

១ កប្បាសជារុក្ខជាតិតូចកំពស់មួយម៉ែត្រឬមួយម៉ែត្រកន្លះ ផ្កាវាពណ៌លឿងឆ្អុស ផ្លែវាបែបជាឡូតមានសំឡីទន់រុំព័ទ្ធជុំវិញគ្រាប់ខ្មៅ ។ ២ គេដាំកប្បាសនៅខែមករា កុម្ភៈ ដោយដាក់គ្រាប់ក្នុងរណ្ដៅតូច ៗ ។ ៣ គេបេះផ្លែកប្បាសនៅរដូវប្រាំង ។ ៤ កប្បាសមានប្រយោជន៍ណាស់ គេយកសំឡីទៅធ្វើអំបោះត្បាញសំពត់ ។ ៥ យោបល់ខ្ញុំយល់ឃើញថា បើគ្មានអំបោះកប្បាស យើងមិនងាយរកអំបោះធ្វើសំពត់អាវស្លៀកពាក់ទេ ហេតុនេះត្រូវតែដាំកប្បាសឲ្យច្រើន ។

តែងសេចក្ដីទី ២

ចូរតែងសេចក្ដីអធិប្បាយអំពីការត្បាញសំពត់នៅក្នុងស្រុកអ្នក ។

របៀបអធិប្បាយ

១– សេចក្តីផ្តើម ។ ២– អំពីកុទធីនិងរបៀបត្បាញ ។ ៣– អំពីសំពត់ត្បាញនិងប្រយោជន៍ផ្សេងៗ ។ ៤ សេចក្តីបញ្ចប់ ។

តែងសេចក្តីទី ៣

ចូរតែងសេចក្តីអធិប្បាយអំពីការជ្រលក់សំពត់ដែលអ្នកធ្លាប់បានឃើញម្តាយអ្នកឬមនុស្សជិតខាងអ្នកធ្វើ ។

របៀបអធិប្បាយ

១– សេចក្តីផ្តើម ។ ២= អំពីប្រើពណ៌ផ្សេងៗ ។ ៣– អំពីរបៀបជ្រលក់សំពត់ ។ ៤– អំពីពណ៌ដែលអ្នកស្រឡាញ់ជាងពណ៌ឯទៀត ហេតុអ្វី?

សូមមើលរបៀបពន្យល់ខាងលើ

បរិច្ឆណាដ្ឋាន

តែងសេចក្តី

វិធីហាត់មាត់ទទេ

អំពីរុក្ខជាតិដែលគេនាំយកសំឡីមកធ្វើសំលៀកបំពាក់ ។

អ្នកស្គាល់រុក្ខជាតិអ្វីខ្លះ ដែលគេនាំយកសំឡីមកធ្វើជាសំលៀកបំពាក់ (កប្បាស-គរ) ។ គេយកសំឡីកប្បាសគរទៅធ្វើដូចម្តេចឲ្យកើតជាអំបោះ? (រវៃ) ។ គេរវៃអំបោះនឹងអ្វី? (កុង)

គេយកអំបោះទៅធ្វើដូចម្ដេចឲ្យកើតទៅជាសំពត់? (ត្បាញ)

គេត្បាញសំពត់នឹងអ្វី ? (កី)

តែងសេចក្ដីទី ១

ចូរតែងសេចក្ដីអធិប្បាយអំពីសំពត់តាមពាក្យចោទខាងក្រោមនេះ ៗ អ្នកស្គាល់សំពត់អ្វីខ្លះ ? សំពត់ហូលផាមួង ព្រោគេធ្វើនឹងសរសៃអ្វី ? សំពត់ផាឌិបទេសឯកគេធ្វើនឹងសរសៃអ្វី ? សាខ្វាតធ្វើនឹងអ្វី?

រដូវក្ដៅអ្នកចូលចិត្តសំលៀកបំពាក់ដូចម្ដេច ? រដូវត្រជាក់អ្នកចូលចិត្តសំលៀកបំពាក់ដូចម្ដេច ?

គំរូតែងសេចក្ដី

សំពត់ដែលខ្ញុំស្គាល់នោះគឺ ផាឌិប ទេសឯក ផាមួង ល្បើក, ហូល, សាខ្វាត, សំពត់ហូលផាមួងគេធ្វើនឹងសរសៃសូត្រ ៗ សំពត់ផាឌិប ទេសឯក គេធ្វើនឹងសរសៃអំបោះ ៗ សាខ្វាតធ្វើនឹងរោមចៀម ៗ រដូវក្ដៅខ្ញុំចូលចិត្តស្លៀកពាក់សំពត់អាវស្ដើង ៗ រដូវត្រជាក់ខ្ញុំចូលចិត្តស្លៀកពាក់ខោអាវក្រាស់ ៗ

តែងសេចក្ដីទី ២

ចូរអធិប្បាយអំពីការដំបាញ ដែលអ្នកបានឃើញនៅក្នុងភូមិអ្នក តាមពាក្យចោទខាងក្រោមនេះ ៗ

អ្នកដែលឃើញគេត្បាញសំពត់ឬទេ ? គេត្បាញនឹងអ្វី ? មុននឹងត្បាញគេធ្វើដូចម្ដេចខ្លះ ? អ្នកចូលចិត្តនឹងការដំបាញឬទេ ? ពីព្រោះអ្វី ?

សេចក្ដីតែងទី ៣

ចូរអធិប្បាយអំពីគ្រឿងប្រដាប់ជាងកាត់ខោអាវ នឹងរបស់ដែលមាននៅក្នុងផ្ទះវាតាមពាក្យចោទខាងក្រោមនេះ ៗ

អ្នកដែលទៅជួលចិនកាត់ខោអាវឬទេ ? ចិនវាវាស់ខ្លួនអ្នកនឹងអ្វី ? នៅក្នុងផ្ទះវាអ្នកបានឃើញរបស់អ្វីខ្លះ ? វាដាក់នៅឯណា ? អ្នកចូលចិត្តនឹងជាងកាត់ខោអាវឬទេ ? ពីព្រោះអ្វី ?

អាធិកដ្ឋាន

គណិត

អាទិត្យទី ១.– លេខគុណចំនួនដុំ

(មេគុណមានលេខពីរខ្ទង់) សូមមើលសៀវភៅនព្វន្ត ទំព័រ ៩២

វិធីហាត់មាត់ទទេ.– សំពត់ទេសឯកមួយម៉ែត្រថ្លៃ ១៨៛ តើសំពត់ទេសឯក ៤០ ម៉ែត្រថ្លៃប៉ុន្មាន ? ចានមួយឡូថ្លៃ ២៣០៛ តើចាន ៣០ ឡូថ្លៃប៉ុន្មាន ?

(សូមរកដាក់ឲ្យសិស្សធ្វើឲ្យបានច្រើនផងចុះ)

វិធីហាត់សរសេរ.- បំណោទ.- ឈ្មួញម្នាក់បានទិញមួកចាស់ ៣០ ឡូថ្លៃ ១២៨ រៀលមួយឡូ អ្នកនោះលក់រាយទៅវិញ ថ្លៃ ១២ រៀលមួកមួយ ។ តើឈ្មួញនោះចំណេញបានប៉ុន្មាន ?

លេខចែកចំនួនធំ (លេខហារមានលេខពីរខ្ទង់) សូមមើលសៀវ-ភៅដដែលទំព័រ ៩៩ ។

វិធីហាត់មាត់ទទេ.- មាន់ ៣ ថ្លៃ ៣៦ រៀល តើមាន់មួយថ្លៃប៉ុន្មាន ? សំពត់ព្រែ ២២ ម៉ែត្រថ្លៃ ៦៦០ រៀល តើសំពត់មួយម៉ែត្រថ្លៃប៉ុន្មាន ?

វិធីហាត់សរសេរ.- បំណោទ- សំពត់ ៩ ម៉ែត្រថ្លៃ ២៣៤ រៀល តើប្រាក់ចំនួន ១៨២ រៀលទិញបានសំពត់ប៉ុន្មានម៉ែត្រ ។

អាទិត្យទី ២.- លេខគុណនឹង ១០-១០០-១០០០- សៀវភៅសរសេរមួយថ្លៃ ៥ រៀល បើសៀវភៅ ១០ ថ្លៃប៉ុន្មាន ? ។ យើងដឹងថាសៀវភៅមួយថ្លៃ ៥ រៀល បើសៀវភៅដប់ថ្លៃ ៥ រៀល ១០ ដងគឺថា ៥ ដប់ដងត្រូវជា ៥០ ។ ប៉ុន្តែបើយើងគុណចំនួនប៉ុន្មានៗក្តីនឹង ១០-១០០-១០០០ នេះ គេមិនចាំបាច់ធ្វើលេខគុណដូចធម្មតាទេ គ្រាន់តែថែមសូន្យមួយនៅខាងស្តាំចំនួននោះ បើគុណនឹង ១០០ ។ សូន្យបី បើគុណនឹង ១០០០ ។

អៀនឡើបាំមាត់ ៖ បើកាលណាត្រូវគុណចំនួនអ្វីមួយៗនឹង ១០-នឹង ១០០ នឹង ១០០០ នោះគេមិនចាំបាច់ធ្វើលេខទេ គេគ្រាន់តែថែមសូន្យមួយ (០) បើគុណនឹង១០ ។ សូន្យ (០០) បើគុណនឹង ១០០ ។ សូន្យ (០០០) បើគុណនឹង ១០០០ ។ល។

ឧបមាដូចជា ៨១ គុណនឹង ១០ ។ ត្រូវជា ៨១០ ។ គុណនឹងមួយរយត្រូវជា ៨១០០ ។ គុណនឹង ១០០០ ត្រូវជា ៨១០០០ ។

វិធីហាត់គិតក្នុងខួរ ៖— ចូរធ្វើលេខខាងក្រោមនេះ ។

៦៧ × ១០ ។ ៤៣៤ × ១០០០ ។ ៩៣៨ × ១០០០ ។ ១០៤៦ × ១០០០ ។ ៧៦៣ × ១០០ ។ ២៣៧ × ១០០ ។

បំណោទ — សម្មាញខ្ញុំម្នាក់ទិញសៀវភៅសរសេរ ១០ ថ្ងៃមួយ ៥ រៀល ទឹកខ្មៅ ៣ ដបថ្ងៃមួយដប ១០ រៀល

គេសួរថាសំឡាញ់ខ្ញុំចាយអស់ប្រាក់ប៉ុន្មាន?

អាទិត្យទី ៣ — លេខចែកនឹង ១០-១០០-១០០០ ។ បាន ១០ ថ្ងៃ ៦០ រៀល តើបានមួយថ្ងៃប៉ុន្មាន? យើងដឹងថាបាន ១០ ថ្ងៃ ៦០ រៀល បើបានមួយថ្ងៃត្រូវចែកជាដីគឺៈ ៦០ ៖ ១០ = ៦ រៀល ។ ប៉ុន្តែនឹងចែកលេខចំនួនប៉ុន្មានៗក្តី នឹង ១០-១០០-១០០០ នេះគេមិនចាំបាច់ដូចជម្មតាទេ គេគ្រាន់តែបន្ថយកណ្តក់សញ្ញាពីខាងស្តាំទៅខាងឆ្វេង

មួយខ្ទង់សំរាប់ចែកនឹង ១០ ។ ពីរខ្ទង់សំរាប់ចែកនឹង ១០០ ។ បីខ្ទង់សំរាប់ចែកនឹង ១០០០ ។ល។ ឧបមាដូចជាប្រាក់ ៨៩២០៛, ចែកនឹង១០ ត្រូវបាន ៨៩២០ ។ ៨៩២០ ចែកនឹង ១០០ ត្រូវបាន ៨៩៛២០ ។ ៨.៩២០ ចែកនឹង ១.០០០ ត្រូវ ៨៛៩២ ។ល។

មេរៀនឡើបាំមាត់– បើកាលណាត្រូវចែកចំនួនមួយៗនឹង ១០-១០០-១០០០ នោះគេមិនបាច់ធ្វើលេខទេ គេត្រូវតែបន្ថយកណ្ដក់សញ្ញាពីស្ដាំទៅឆ្វេង មួយខ្ទង់បើចែកនឹង ១ ពីរខ្ទង់បើចែកនឹង ១០០ បីខ្ទង់បើចែកនឹង ១.០០០ ។ល។

វង្វាស់វង្វាល់

អាទិត្យទី ១– គីឡូម៉ែត្រ

ពីភូមិយើងទៅភូមិ ...... នោះមានចម្ងាយប៉ុន្មាន ។ ពីភូមិយើងទៅសាលាខេត្តមានចម្ងាយប៉ុន្មាន ? គីឡូម៉ែត្រគេសំរាប់ទុកធ្វើអ្វី ? គេសំរាប់ទុកសំគាល់ប្រវែងផ្លូវថ្នល់ សំគាល់ចម្ងាយពីស្រុកមួយទៅស្រុកមួយឬសំគាល់ជុំវិញព្រះនគរ ។

ហេតុយ៉ាងនេះគីឡូម៉ែត្រជាខ្នាតវង្វាស់ប្រវែង ។

ពាក្យនេះកើតមកពីពាក្យពីរម៉ាត់ " គីឡូ " នឹងម៉ែត្រ ។ ឯចំណែកម៉ែត្រនោះយើងបានរៀនហើយ គីឡូគឺមួយពាន់ម៉ែត្រ ។ គឺជាខ្នាតរង្វាស់មានប្រវែង ១.០០០ ម៉ែត្រគេសរសេរកាត់ គ.ម.

វិធីហាត់សរសេរ – ប្តូរចំនួនលេខខាងក្រោមធ្វើឲ្យជាម៉ែត្រវិញ ។

៣ ហ.ម + ៥ ដា.ម + ៤៥ ដា.ម = ។ ៨ ហ.ម + ៤ ហ.ម + ៧ ដា.ម ៨ ម + ៣៨ = ។ ៨ ហ.ម ៧ ម - ៤ ហ.ម - ៥ ម ។ ៧ ហ.ម. ៦.ម. + ៤០ ដា.ម ។ ៩ ហ.ម - ១០ ម = ។

ចំណោទ.– ១– ពីព្រៃនគរមកភ្នំពេញមានចម្ងាយ ២៤១ គីឡូម៉ែត្រ ពីភ្នំពេញទៅបាត់ដំបងមានចំងាយ ២៩៣ គីឡូម៉ែត្រ ។ មានប្រវែងប៉ុន្មានគីឡូម៉ែត្រពីព្រៃនគរទៅបាត់ដំបង ។

២– មានរថយន្តមួយបើកក្នុងមួយម៉ោងបាន ៦០ គីឡូម៉ែត្រ គេសួរថារថយន្តនោះបើកបានប៉ុន្មានម៉ែត្រក្នុងមួយមិនុត ? ។

អាទិត្យទី ២.- អំពីគីឡូក្រាម

សូមយកជញ្ជីងនិងកូនទម្ងន់គ្រប់បែប ធ្វើពីដែកនិងស្ពាន់ដែលមានទម្ងន់មួយគីឡូក្រាមដូចគ្នាមកបង្ហាញសិស្ស ហើយសូមបង្រៀនសិស្សឲ្យថ្លឹងសៀវភៅ ប្រអប់ដីស ដុំថ្ម ដុំឥដ្ឋ ។ល។ រួចហើយ

សូមបង្រៀនឲ្យស្មានទម្ងន់វត្ថុផ្សេង ៗ កាលណាស្មានហើយត្រូវឲ្យថ្លឹងផ្ទៀងមើលនៅមុខសិស្ស បើឃើញចំនួនត្រឹមត្រូវហើយឲ្យសិស្សថាជាក្រាម. ដេកាក្រាម . ហិកតូក្រាម . គីឡូក្រាម មួយគីឡូក្រាមនេះគឺមានទម្ងន់ ១០ ហិកតូក្រាម ១០០ ដេកាក្រាម ១០០០ ក្រាមគីឡូក្រាមនេះគេសរសេរកាត់ (គក្រ)

វិធីហាត់គិតមាត់ទទេ – ចូររៀបចំទំនិញផ្សេង ៗ ដែលគេត្រូវថ្លឹងលក់នោះ ទីងថ្លឹងវត្ថុផ្សេង ៗ គេថ្លឹងនឹងអ្វី ? កូនទម្ងន់គេធ្វើនឹងអ្វី? មួយគីឡូក្រាមមានប៉ុន្មាន ហិកតូក្រាម ? ប៉ុន្មានដេកាក្រាម ? ប៉ុន្មានក្រាម គីឡូក្រាមគេសរសេរកាត់យ៉ាងដូចម្តេច ? ។ល។

វិធីហាត់គិតក្តារខ្មៀន – ទឹកសុទ្ធមួយលីត្រមានទម្ងន់មួយគីឡូក្រាម បើទឹកសុទ្ធ ៤ លីត្រមានទម្ងន់ប៉ុន្មាន ? ត្រូវមានទឹកសុទ្ធប៉ុន្មានលីត្របើគេចង់ឲ្យបានទម្ងន់ ១៥ គីឡូក្រាម ២ គីឡូក្រាមត្រូវជាប៉ុន្មានក្រាម ? ប៉ុន្មានដេកាក្រាម - ប៉ុន្មានហិកតូក្រាម ត្រូវប៉ុន្មានហិកតូក្រាម ទើបធ្វើឲ្យបាន២ គីឡូក្រាម? ៣ គីឡូក្រាម? ៥ គីឡូក្រាម? ៨គីឡូក្រាម ? ។ល។

អាធិត្យទី ៣.– អំពីកង់តាល់នឹងតោន

កាលណាគេនិយាយអំពីទម្ងន់បំណុះរទេះ រថយន្តបំណុះទូក ឬកប៉ាល់ គេមិននិយាយថារទេះនេះដឹកស្រូវ ១.២០០ គីឡូក្រាម ។ រថយន្តនេះដឹកបាន ៥.០០០ គ.ក្រ. ទេ ។ គេត្រូវនិយាយថារទេះនេះមានបំណុះ

១២ កាំង៏តូ ។ រថយន្តនេះមានចំណុះ ៥០ កាំង៏តូ ឬ ៥ តោន ។ មួយកាំង៏តាល់មានទម្ងន់ ១០០គីឡូក្រាម មួយតោនមាន ១.០០០គីឡូក្រាម ។ ឧបមាដូចជា ៥០០ គ.ក្រ ត្រូវជា ៥ កាំង៏តូ ២៨-០០០ គ.ក្រ ត្រូវជា ២៨ តោន ៧ កាំង៏តូត្រូវជា ៧ គ.ក្រ. ។

៣៥ កាំង៏តូត្រូវជា ៣.៥០០ គ.ក្រ. ត្រូវជា៦តោន ។ ៤៧-០០០- គ.ក្រ. ត្រូវជា ៤៧ តោន ។ គេសរសេរកាត់ "ក" សំរាប់កាំង៏តាល់ "ត" សំរាប់តោន

វិធីហាត់គិតក្ដារផ្ទួន គ្នី ៦.៤០០ គ.ក្រ. មានប៉ុន្មានតោន ប៉ុន្មានកាំង៏តូ ?

១៣៧.០០០ គ.ក្រ- មានប៉ុន្មានតោនប៉ុប៉ុន្មានកាំង៏តូ ? ៥៦៩៨- កាំង៏តូមានប៉ុន្មានគីឡូក្រាម ? ។ល។

បំណោទ :— គ្នីគេឱ្យម៉ាស៊ីនកិនស្រូវមួយមានស្រូវ ៨០០តោន មួយថ្ងៃ ។ កិនបានស្រូវ ៩០ កាំង៏តូ ដល់ទៅប៉ុន្មានថ្ងៃទៅសល់ស្រូវប៉ុន្មាន តោនទឹងកិនទៀត ។

អាទិត្យទី៤- អំពីថាំង-តៅ កន្ទាំង

សូមមើលសៀវភៅក្បួនទន្ទឹងកិច្ចការទំព័រ ១១៥ ។

ខ្មែរប្រើថាំងសម្រាប់វាល់ស្រូវនិងគ្រាប់ធាន់ៗដូចយ៉ាងពោត-សណ្ដែក ។

អំពីផ្ទៃត្រីកោណ

ឧបមា: ថ្នាលមួយរាងត្រីកោណបាតប្រវែង ៦ ម៉ែត្រកំពស់ ៣ ម៉ែត្រ តើថ្នាលនោះមានប៉ុន្មានម៉ែត្រក្រឡា ?

វិធីរកផ្ទៃត្រីកោណ គេគុណបាតនឹងកំពស់ រួចឃើញលទ្ធប៉ុន្មានគេយកពាក់កណ្ដាល ។

គឺ ១ម២. $\frac{៦ \times ៣}{២}$ = ៩ ម២

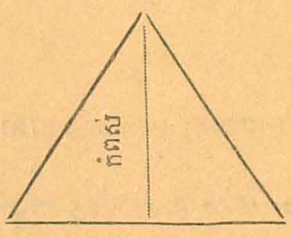

វិធីហាត់មាត់ទទេ ក្រដាសមួយផ្ទាំងរាងត្រីកោណបាត ២៥ ស.ម កំពស់ ១៦ ស.ម តើផ្ទៃក្រដាសមានប៉ុន្មានសង់ទីម៉ែត្រក្រឡា ? (សូមរកដាក់ថែមទៀតឲ្យបានច្រើនផងចុះ)

ហាត់សរសេរ.- បំណោទ

បំការមួយរាងត្រីកោណបាត ២៥៤ ម កំពស់ ១៨៤ ម តើបំការនោះមានទំហំប៉ុន្មានម៉ែត្រក្រឡា? ។

មជ្ឈមដ្ឋាន ទី ១

គណិត

អាទិត្យទី ១.– ចំនួនបែងភាគគត់

ការដែលមានប្រយោជន៍បំផុតនោះ ត្រូវឲ្យសិស្សធ្វើកិច្ចជាមួយផងឲ្យបានជាក់ស្តែងនឹងភ្នែក ៗ ហេតុនេះក្នុងសិស្សម្នាក់ៗត្រូវឲ្យមានក្រដាសពីរសន្លឹក ដើម្បីនឹងផ្តើមហេតុរៀនវិធីហាត់បែងភាគគត់នេះឲ្យបានច្រើនគួរសម ទើបនាំឲ្យសិស្សបានដឹងជាក់ច្បាស់ក្នុងកិច្ចនេះ ៗ យើងយកក្រដាស១សន្លឹក យើងបត់ហើយកាត់តាមផ្នត់នោះជា ៨ ចំណែកឲ្យស្មើគ្នាមួយចំណែក ៗ ហៅថាភាគ ៨ ពីក្រដាសមួយសន្លឹកគត់ ចូរកាត់តាមផ្នត់ឲ្យខុសបែប ខុសចំនួនចំណែកពីមុនតែឲ្យស្មើគ្នាជានិច្ចរួចយកចំណែកមួយឬចំណែកទាំងនោះមកហៅ ហើយប្រាប់ឈ្មោះតាមដែលបែងភាគ ៗ

វិធីហាត់មាត់ទទេ.– សូមជ្រើសក្នុងក្បួនគណិតអាទិកដ្ឋាន ទំព័រ ៧៤-៧៩ ៗ

វិធីហាត់សរសេរ.– សូមមើលទំព័រដដែលដាក់ឲ្យសិស្សធ្វើ ៗ

អាទិត្យទី២.– វិធីបូកចំនួនបែងភាគគត់

(សូមមើលរបៀបបង្រៀនក្នុងក្បួននព្វន្តអាទិកដ្ឋាន ទំព័រ ៨៥)

អាទិត្យទី ៣.- លេខចែកចំនួនជុ

(ផលហារមានតែមួយខ្ទង់)

១– ចំនួនខ្ទង់ទី ១ ធំជាងផលហារ : ៧៤ : ៣ = ៦

២– ចំនួនតាំងខ្ទង់ទី ១ តូចជាងផលហារ : ៤២ : ៧ = ៦

(សូមមើលសៀវភៅដដែលទំព័រ ៩៧)

រង្វាស់រង្វាល់

អំពីកាំងតាល់និងតោន

(សូមមើលរបៀបនៅអាទិកដ្ឋានខាងលើនេះ)

សូមបង្ហាត់ចំណុះនេះឲ្យត្រឹមត្រូវ សូវបំបែកឲ្យបានច្រើនផង ៗ

ធរណីមានសាស្ត្រ

មជ្ឈិមដ្ឋានទី ១ និងអាទិកដ្ឋាន

សេចក្ដីរំឭក_ សូមគ្រូពន្យល់សិស្សឲ្យយល់ច្បាស់អំពីម៉ែត្រលាតនិងម៉ែត្រក្រឡានោះខុសគ្នាបែបណា ១– ម៉ែត្រក្រឡាគឺជាផ្ទៃមួយ

បួនជ្រុងស្មើដែលក្នុង ១ ជ្រុងមានប្រវែង ១ វែងម៉ែត្រកាយ ៗ ម្យ៉ាងទៀតក្នុង រង្វាស់ផ្ទៃខ្នាតទាំងឡាយតូចធំជាងគ្នា ១០០ ដង ពុំដូចនៅក្នុងរង្វាស់ ប្រវែងឡើយ ដែលខ្នាតទាំងតូចធំជាងគ្នា ១០ ដង ៗ ១ ម៉ែត្រក្រឡា សរសេរកាត់ជា (១ម២)

អាទិត្យទី ១ ទី ២.- ផ្ទៃបួនជ្រុងស្មើ

របៀបបង្រៀន.- គូរបួនជ្រុងស្មើនៅក្ដារខៀនជ្រុងមួយ ៗ ប្រវែង៥ ដ.ម ដោយចុចគ្រប់តែកំណាត់ ១ ដ.ម. ហើយគូសភ្ជាប់ពីចំណុចជ្រុងមួយ ទៅចំណុចជ្រុងមួយទៀតកើតជាក្រឡាចតុរង្គ ៖ បួនជ្រុងស្មើធំត្រូវចែកជា បន្ទះ ៥ ជួរក្នុងមួយជួរមានបួនជ្រុងស្មើទំហំ ១ ដ.ម. ក្រឡា ៥ ដែរ ។ ដូច្នេះក្រឡាផ្ទៃបួនជ្រុងស្មើកើតឡើងដោយ ៥ដម × ៥ដម = ២៥ដ.ម២ ។

វិធាន ដើម្បីរកក្រឡាផ្ទៃនៃបួនជ្រុងស្មើ គេត្រូវយកប្រវែងជ្រុង គុណនឹងប្រវែងជ្រុងដូចគ្នា ។

ឧបមា : ស្រែបួនជ្រុងស្មើ ១ មានប្រវែង ២៥ម ក្នុង ១ ជ្រុងផ្ទៃស្រែនោះ គឺ១ ម២ × ២៥×២៥ = ៦២៥ ម២ ។

អាទិត្យទី ៣ នឹង ទី ៤.- ផ្ទៃនៃបួនជ្រុងទ្រវែង

វិធាន ដើម្បីរកក្រឡាផ្ទៃនៃបួនជ្រុងទ្រវែងគេត្រូវយកប្រវែងទទឹង គុណនឹងប្រវែងបណ្ដោយ ។

របៀបបង្រៀន– មិនខុសគ្នាពីរបៀបបង្រៀនបួនជ្រុងស្មើប៉ុន្មានទេ គ្រាន់តែមួយជ្រុងទ្រវែងមានបណ្ដាយប៉ុណ្ណោះ

កំណត់សំគាល់ – ត្រូវវាស់ប្រវែងទទឹងនឹងបណ្ដាយបួនជ្រុងទ្រវែងដោយខ្នាតតែមួយ ៗ

សុំបង្រៀនសិស្សឲ្យចេះបំបែកខួរឲ្យបានស្ទាត់មែនទែន នឹងរកបំណោទផ្សេង ៗ ឲ្យក្មេងធ្វើឲ្យបានច្រើន ៗ

បរិវច្ឆណដ្ឋាន

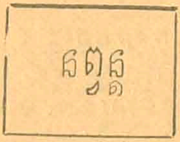

មេរៀនទី ១.– អំពីចំនួនបែងភាគគត់

ក្នុងការបង្រៀនរង្វាស់-រង្វាល់ សិស្សបានស្គាល់រង្វាស់ដែលតូចជាងម៉ែត្រ រង្វាល់ដែលតូចជាងលីត្រ ទម្ងន់តូចជាងក្រាម ៗ វិជ្ជាទាំងនោះនាំឲ្យយើងបង្រៀនចំនួនទសភាគ ឯការបង្រៀនចំនួនទសភាគនេះត្រូវឲ្យសិស្សស្គាល់ចំនួនដុំកណ្ដាក់សញ្ញា - ចំនួនភាគដប់ - ភាគរយភាគពាន់ ៗ

របៀបបង្រៀន.–

១– គ្រូថាចំនួនទសភាគមួយដូចជា ៥៛៧៣ ៗ ២ម៉ ៤៥ ៣លិ២៦ ៗ

២ – គ្រូសរសេរចំនួនទាំងនោះនៅលើក្ដារខៀនហើយពន្យល់សិស្សឲ្យស្គាល់ចំនួនដុំ - កំណត់សញ្ញា . ចំនួនភាគជប់ . ភាគរយ ៗ

៣ – គ្រូអានចំនួននោះហើយឲ្យសិស្សអានតាមរួចសួរបញ្ជាក់អំពីរបៀបអាននោះ

៤ – គ្រូថាចំនួនទសភាគមួយឲ្យសិស្សសរសេរនៅលើក្ដារខៀនហើយសួរសាកអំពីរបៀបសរសេរនោះ

៥–ការហាត់អានចំនួនទសភាគ - គ្រូចង្អុលចំនួនទសភាគដែលមានសរសេរនៅលើក្ដារខៀនឲ្យសិស្សអាន

៦ - ការហាត់សរសេរចំនួនទសភាគ-គ្រូថាចំនួនទសភាគ ឲ្យសិស្សសរសេរនៅលើក្ដារឆ្នួន

៧– ការហាត់សរសេរនៅក្នុងសៀវភៅ - សូមតែងការហាត់នេះដាក់ឲ្យសិស្សធ្វើផង ៗ

មេរៀនទី២.= ចំនួនទសភាគ . លេខបូកនិងលេខសង

មេរៀនទី៣.– ចំនួនទសភាគ-គុណចំនួននឹង ៩

មេរៀនទី៤.- ចំនួនទសភាគ - ចែកលេខនឹង ៩

សូមធ្វើតាមរបៀបដែលបានធ្វើមុន ៗ មកហើយសូមតែងការហាត់ឲ្យសព្វគ្រប់ផង ៗ

រង្វាស់រង្វាល់

កន្លែងនេះត្រូវបង្រៀនអំពីរង្វាស់ រង្វាល់ . កូនទម្ងន់ ដែលមានជាប្រាកដសម្រាប់ប្រើប្រាស ។

មេរៀនទី ១– អំពីរង្វាស់ដែលមានប្រាកដ ៖

ដេកាម៉ែត្រក្លោះ ដេកាម៉ែត្រ កន្លះដេកាម៉ែត្រ

ម៉ែត្រក្លោះ ម៉ែត្រ កន្លះម៉ែត្រ

ដេស៊ីម៉ែត្រក្លោះ ដេស៊ីម៉ែត្រ

ការចំណាំ – រង្វាស់គីឡូម៉ែត្រ - ហិកតូម៉ែត្រ - សង់ទីម៉ែត្រ - មីលីម៉ែត្រ មានតែឈ្មោះសម្រាប់ហៅសំរាប់គិតក្នុងចិត្ត បើត្រូវការវាស់ គេប្រើរង្វាស់ ដេកាម៉ែត្រ - ម៉ែត្រ - ដេស៊ីម៉ែត្រ ។

មេរៀនទី ២– អំពីរង្វាស់ដែលមានជាប្រាកដ

	ហិកតូលីត្រ	កន្លះហិកតូលីត្រ
ដេកាលីត្រក្លោះ	ដេកាលីត្រ	កន្លះដេកាលីត្រ
លីត្រក្លោះ	លីត្រ	កន្លះលីត្រ
ដេស៊ីលីត្រក្លោះ	ដេស៊ីលីត្រ	កន្លះដេស៊ីលីត្រ
សង់ទីលីត្រក្លោះ	សង់ទីលីត្រ	

ការចំណាំ– តាំងពីរង្វាស់ហិកតូលីត្ររហូតដល់សង់ទីលីត្រ គេសង្កេតឃើញគ្នោះហើយទឹងកន្ទុះ ។

មេរៀនទី ៣.– អំពីកូនទម្ងន់ដែលមានជាប្រាកដ

ក - កូនទម្ងន់ធ្វើអំពីសំណប៉ាហាំង ៖

៥០ គក្រ - ២០ គក្រ - ១០ គក្រ - ៥ គក្រ - ២ គក្រ - ១គក្រ
៥ ហក្រ - ២ ហក្រ - ១ ហក្រ - ៥ ដាក្រ ។

ខ- កូនទម្ងន់ធ្វើអំពីស្ពាន់ ៖

៥គក្រ - ២គក្រ - ១គក្រ - ៥ហក្រ - ២ហក្រ - ១ហក្រ -
៥ដាក្រ - ២ដាក្រ - ១ដាក្រ - ៥ក្រ - ២ក្រ - ១ក្រ -

គ - កូនទម្ងន់ធ្វើអំពីបន្ទះ ស្ពាន់ឬនិកិល ៖

៥ ដក្រ - ២ ដក្រ - ១ ដក្រ
៥ សក្រ - ២ សក្រ - ១ សក្រ
៥ មក្រ - ២ មក្រ - ១ មក្រ ។

ការចំណាំ– តាំងពីកូនទម្ងន់ ៥០ គ.ក្រ រហូតដល់កូនទម្ងន់១ មក្រ គេសង្កេតឃើញគ្នោះនឹងកន្ទុះ ។

មេរៀនទី ៤ – សាបស្រៀនពីដើមឡើង

សូមតែងការហាត់ឲ្យសព្វគ្រប់តាមរបៀបដែលមានពីខែមុន ៗ មក ។

កុមារដ្ឋាន

នព្វន្ត

មេរៀនទី ១.– ចំនួនពី ៧០ ដល់ ៧៩

ការរៀនរាប់ - រៀនគាន - រៀនសរសេរចំនួន

របស់សំរាប់បង្រៀន – ចង្កឹះបាច់ ៧ បាច់ និងចង្កឹះរាយ ១០ ឬប្រាក់កាក់ ១០ សេន ៧ និងលុយសេន ១០

របៀបបង្រៀន.–

១ – មតិសំខ្យា – ឲ្យសិស្សរាប់ចង្កឹះឬលុយបន្ថែម ២ - ៣ - ៤ ពី ១ ដល់ ៦៩ ហើយរាប់បន្ថយមកវិញ ។

២ – ការរៀនរាប់ចំនួន – គ្រូលើកចង្កឹះឬលុយ ៦៩ បង្ហាញសិស្ស ហើយបន្ថែម ១ ទៅទៀត ។ សួរសិស្សថា ត្រូវជាប៉ុន្មាន ។ មាន ១០ ប៉ុន្មានដង ។ គ្រូសរសេរចំនួន ៧០ នៅលើក្ដារខៀនហើយពន្យល់របៀបសរសេរចំនួននោះ ។

៣ - ការរៀនគានចំនួន គ្រូឲ្យសិស្សគានចំនួននោះឲ្យបានច្រើនគ្នា

៤– ការរៀនសរសេរចំនួន– ឲ្យសិស្សសរសេរចំនួន ៧០ នៅលើក្ដារខៀន បាន ៤ ឬ ៥ នាក់ រួចឲ្យសរសេរនៅលើក្ដារឆ្នួនទាំងអស់គ្នាធ្វើតាមរបៀបនេះរហូតដល់ ៧៩ ។

ការហាត់បញ្ជាក់ឡើងវិញ

ក - រាប់ចំនួន – គ្រូលើកបង្កើះឬលុយឲ្យសិស្សថាចំនួន ឬគ្រូថាចំនួនឲ្យសិស្សលើករបស់បង្ហាញ

ខ - អានចំនួន = គ្រូបង្អុលចំនួនសរសេរនៅលើក្ដារខៀនឲ្យសិស្សអាន ឬថាចំនួនឲ្យសិស្សបង្អុល ៗ

គ- សរសេរចំនួន– គ្រូថាចំនួនឲ្យសិស្សសរសេរនៅលើក្ដារឆ្នួន ៗ

ការហាត់សរសេរនៅក្នុងសៀវភៅ .- បើសិស្សចេះសរសេរក្នុងសៀវភៅហើយសូមតែងការហាត់ដាក់ឲ្យសិស្សធ្វើផង ៗ

មេរៀនទី២ .- ចំនួនដល់៧៩

រៀនធ្វើលេខបូកមានត្រាទុក ៗ

របៀបបង្រៀន

១ - មតិសំខាន់ – ឲ្យសិស្សរាប់បន្ថែមពីរ ៗ បី ៗ បួន ៗ ពីមួយដល់ ៧៩ រួចរាប់បន្ថយមកវិញ

២ - ពន្យល់របៀបធ្វើលេខបូកមានត្រាទុក .-

```
+ ២៧ស
  ៣៤ស
 -----
  ៦១ស
```

គ្រូនាំសិស្សទាំងអស់គ្នាធ្វើលេខបូកនេះ (៧+៤= ១១ គេត្រូវសរសេរចំនួន ១ នៅខ្ទង់រាយ នៅក្រោមខ្ទង់រាយ ហើយគេត្រាទុក ១ នៅខ្ទង់ ១០ ដើម្បីនឹងបញ្ចូលជាមួយខ្ទង់ ១០៖ ១+២+៣ = ៦)

៣ – ការហាត់បញ្ជាក់នៅលើក្ដារខៀន. - ឲ្យសិស្សធ្វើលេខបូក ខាងក្រោមនេះនៅលើក្ដារខៀន ៣៥ស+១៨ស = ។

២៩ស+១៦ស = ។ ២៥ស+៣៨ស = ។

៤ – ការហាត់បញ្ជាក់នៅលើក្ដារជួន ។

៥ – កាហាត់សរសេរនៅក្នុងសៀវភៅ ។

សុំលោកគ្រូតែងការហាត់ទាំងនោះផង

មេរៀនទី ៣.– ចំនួដល់ ៧៩

លេខសងមានត្រាទុក

មេរៀនទី ៤.– ចំនួនដល់ ៧៩

មេលេខគុណនឹង២

មេរៀនទី៥.– ចំនួនដល់ ៧៩

រៀនគុណចំនួននឹង២ (ទ្វេគុណ)

មេរៀនទី ៦.– ចំនួនដល់ ៧៩

រៀនបែកចំនួនជាពីរ (ពាក់កណ្ដាល)

សុំមើលតាមរបៀបរៀបចំខាងលើ ហើយសុំតែងការហាត់ឲ្យសព្វគ្រប់ផង ។

រង្វាស់រង្វាល់

ក្នុងខែនេះត្រូវបង្វឹកសិស្សឲ្យចេះថ្លឹង

របស់សំរាប់បង្រៀន, - ជញ្ជីងថាសកូនទម្ងន់គីឡូក្រាមរបស់សំរាប់ថ្លឹង ដូចជាដុំថ្មដីខ្សាច់

របៀបបង្រៀន —.

១ - ឲ្យសិស្សលើកដុំថ្មសាកទម្ងន់ ដើម្បីនឹងបញ្ជាក់ឲ្យឃើញខុសត្រូវ ឲ្យសិស្សថ្លឹងនឹងជញ្ជីង ហើយសួរសាកនាំសិស្សនិយាយអំពីរបៀបតើគេធ្វើដូចម្តេច (ដាក់របស់ត្រូវថ្លឹងទៅលើថាសម្ខាង ដាក់កូនទម្ងន់លើថាសម្ខាងទៀតទាល់តែដងជញ្ជីងត្រង់ស្មើ)

២ - ឲ្យសិស្សថ្លឹងដីខ្សាច់ចំនួន ២ គ.ក្រ. ដាក់កូនទម្ងន់ ២ គ.ក្រ. ថ្លឹងទៅលើថាសម្ខាង ដាក់របស់ត្រូវថ្លឹងទៅលើថាសម្ខាងទៀត ទាល់តែដងជញ្ជីងត្រង់ស្មើ

៣- ការហាត់ - នាំសិស្សរៀនថ្លឹងតាមរបៀបទាំងពីរបែបខាងលើនេះឲ្យចេះស្ទាត់

៤ - ការហាត់សរសេរ - សូមតែងការហាត់នេះឲ្យសមតាមចំណេះផងចុះ ។

ពេលក្រោយៗទៀត ត្រូវបង្ហាត់សិស្សឲ្យរៀនថ្លឹងទៀត តែប្រើជញ្ជីងផ្សេងទៀតដូចជាជញ្ជីងខ្មែរ - ជញ្ជីងប៉ុង

កុមារដ្ឋាន

វត្ថុស្វាធ្យាយ៍

អាទិត្យទី ១- អំពីលោហធាតុ

សូមគ្រូយកកំណាត់ដែក, ស្ពាន់, ស្ពាន់ស, សំណ, សំណប៉ាហាំង, ស័ង្កសី, ប្រាក់, មាស, មកបង្រៀន ។

ដូចម្ដេចហៅថាលោហធាតុ គឺស្ពាន់ សំណ សំណប៉ាហាំង ស័ង្កសី ប្រាក់មាសត្រូវយកវត្ថុនេះមកបង្ហាញសិស្សឲ្យពិនិត្យ ។

លោហធាតុកើតក្នុងដី

ពាក្យចោទ. លោហធាតុនៅទីណា ? នៅជ្រៅក្នុងដី ។ ធ្វើដូចម្ដេច ដើម្បីនឹងយកមកពីក្នុងដីបាន ? គេជីកជាអណ្ដូងជ្រៅ គាស់កកាយយកមក ។ លោហធាតុនៅក្នុងដីសុទ្ធឬទេ ? មានសុទ្ធខ្លះដែរ មាសប្រាក់ ប៉ុន្ដែច្រើនតែលាយនឹងវត្ថុឯទៀត ។

លោហធាតុមានពន្លឺ យកថ្មួយដុំប្រាក់មួយដុំមកឲ្យសិស្សពិនិត្យមើល វត្ថុណាមានពន្លឺ ? លោហធាតុទាំងអស់ សុទ្ធតែមានពន្លឺតិចច្រើនក្ដី ជួនកាលមានពន្លឺនោះក៏រលុបដោយព្រោះចាប់ ស្នឹម ។

លោហធាតុដំបត់បែនឬហូតជាខ្សែបាន តាំងអស់ ៗ ឯងតាំងអស់គ្នា ដែលចូលទៅមើលរោងជាងដែកឬទេ ? ជាងដែកពត់បត់ដែកបាន ដូចម្តេចខ្លះ ? ដំបានជាដុំជាបន្ទះឬជាវត្ថុជាច្រើនផ្សេង ៗ តាមចិត្តបាន ៗ

ដែក មាស ប្រាក់ហូតជាខ្សែបានឬទេ ? ជាងទងហូតមាសបានដូចម្តេច លោហធាតុជាប់ណាស់ ឲ្យសិស្សប្រណ្តាច់ខ្សែលួស ហើយទឹង ខ្សែតំបោះប៉ុនគ្នា ៗ ខ្សែណាជាប់ជាង ? បើគេចង់សង់ស្ពានមួយយ៉ាងមាំ ត្រូវសង់ទឹងដែកឬទឹងឈើ ? លោហធាតុរលាយដោយកំដៅភ្លើងតាំងអស់ ៗ

បើយើងយកសំណប៉ាហាំងមួយដុំទៅដុតក្នុងពែង ដុំនោះក្លាយទៅដូចម្តេច ? ជាងទងរំលាយមាសទឹងកំដៅអ្វី ? លោហធាតុណាឆាប់រលាយជាងគេ ? លោហធាតុនាំកំដៅឆាប់ណាស់ បើអ្នកយកដែកមួយដុំទៅដុតក្នុងភ្លើង ហើយកាន់ចុងម្ខាងនៅដៃ តើអ្នកកាន់បានយូរដែរឬទេ ? តើព្រោះអ្វី ? គឺព្រោះលោហធាតុនាំចំហាយកំដៅបានឆាប់ណាស់ ៗ ហេតុដូចម្តេចបានជាគេចូលចិត្តប្រើឆ្នាំងដែក ឆ្នាំងស្ពាន់ជាងឆ្នាំងដី ៗ

សេចក្តីសង្ខេប.— លោហធាតុគឺ ដែក ស្ពាន់ សំណ ស័ង្កសី ទង់ដែង មាស ប្រាក់ លោហធាតុនៅក្នុងដី លោហធាតុតាំងអស់មានពន្លឺ ដំបត់បែនហូតជាខ្សែបាន លោហធាតុជាប់មាំរលាយបាន ហើយនាំចំហាយពូកែណាស់ ៗ

អានិត្យទី២ -- អំពីធ្យូងថ្ម

វត្ថុសម្រាប់បង្រៀន - កាំបិតបត់ ញញួរ ធ្យូងថ្ម ធ្យូងឈើ កាកធ្យូងថ្ម ។

នាំសិស្សពិនិត្យមើលធ្យូងថ្ម ពណ៌ដូចម្ដេច ? យកកាំបិតទៅកាត់ធ្យូង ។ សង្កេតឃើញដូចម្ដេច ?

ធ្យូងថ្មមិនស្វិតទេ ។ យកញញួរវាយធ្យូងមួយដុំតូច សង្កេតឃើញដូចម្ដេច ? ឃើញថាធ្យូងថ្មផុយមែន ធ្យូងថ្មនេះ ដុតធ្យូងថ្មមួយដុំនៅលើអំបែងមួយ ធ្យូងនោះឆេះឡើងក្រហមព្រោងឡើងហើយនេះមានចំហាយខ្លាំង ធ្យូងថ្មគឺជាវត្ថុមួយយ៉ាងសំខាន់គេប្រើការដូចម្ដេចខ្លះ ? គេដុតឡកេងម៉ាស៊ីន គេដុតខ្ទះកញ្ចាល ។ កំណើតធ្យូងថ្ម នៅលើធ្យូងថ្មគេច្រើនឃើញស្នាមសន្លឹកឈើ ហេតុដូច្នេះបានជាដឹងថាធ្យូងថ្មកើតមកអំពីដើមឈើ ដែលកប់នៅក្នុងដីជាច្រើនពាន់ឆ្នាំមកហើយ ។

ការជីកយកធ្យូងថ្ម ធ្យូងថ្មមាននៅទីណា ? មាននៅក្នុងដីសណ្ដានជាស្រទាប់ ។ មានចំនួនកប់គីឡូម៉ែត្រទទឹងបណ្ដោយ ។ ដើម្បីនឹងយកធ្យូងពីក្នុងដី គេជីកជារូងជ្រៅទៅក្នុងដី ហើយកាយជីកយកធ្យូងនោះមក ។

ធ្យូងមានច្រើនយ៉ាង គឺធ្យូងថ្មសំរាប់ដុត មានពណ៌សថ្លាកើតឡើងនៅក្នុងដី ។ នៅក្នុងព្រៃឈើយកឧសទៅរៀបដុតក្នុងឡកើតបានជាធ្យូង ហៅថាធ្យូងឈើ ។

អាទិត្យទី ៣ អំពីអំបិល

វត្ថុសម្រាប់បង្រៀន – អំបិលខ្មៅ អំបិលស កែវ ចាន ត្រីប្រឡាក់

អំបិលខ្មៅជាគ្រាប់ពណ៌ប្រផេះ ។ អំបិលមានជាតិប្រៃអាចនឹងឲ្យរសជាតិដល់អាហារយើង ។

អំបិលនឹងទឹក ត្រូវខ្យល់សើមអំបិលរលាយ ហេតុដូច្នេះ ត្រូវទុកក្នុងប្រអប់បិទជិត ឬក្នុងពាងទើបបានគង់ អំបិលដាក់ទៅក្នុងទឹករលាយបាត់រូប បើយកទឹកប្រៃនេះទៅហាលថ្ងៃ ទឹកហួតអស់ទៅនោះឃើញអំបិលឡើងវិញ កកនៅបាតចាន ។

ស្រែអំបិល ទឹកសមុទ្រប្រៃព្រោះអំបិល ដើម្បីនឹងយកអំបិល គេបញ្ចូលទឹកសមុទ្រទៅក្នុងស្រែ ។ ដល់ត្រូវកំដៅថ្ងៃទឹកហួតទៅនៅសល់គ្រាប់អំបិល គេកើបយកមក ។

អំបិលស នៅក្នុងដីមានគំនរអំបិលស កើតឡើងមកអំពីទឹកសមុទ្រដែលហួតក្នុងដី ដើម្បីនឹងយកអំបិលនេះគេជីករូងគាស់យកអំបិលនេះឡើង ។

ប្រយោជន៍អំបិល ផ្សំជាតិអាហារ ប្រឡាក់ត្រីសាច់ ធ្វើក្បួនស្ងោរខោអាវ ។

អាទិត្យទី ២.– ១ អំពីសិលា

២ អំពីសិប្បយការសិលា

៣ អំពីអណ្តូងយកសិលា

កុមារដ្ឋាន

វិធីបង្ការរោគ

អាទិត្យទី១ ការសំអាតបន្ទប់រៀន

សេចក្ដីពន្យល់ – បន្ទប់រៀនគឺជាទីកន្លែងមួយដែលត្រូវឲ្យស្អាតជានិច្ច នាំឲ្យបានសេចក្ដីសុខសប្បាយដល់ខ្លួន បើយើងសំអាតតែរូបកាយយើង ឯកន្លែងយើងអាស្រ័យនៅរាល់ថ្ងៃកខ្វក់នោះ យើងក៏មិនបានសុខសប្បាយចិត្តដែរ ។ ដូច្នេះយើងត្រូវបោសសំអាតបន្ទប់រៀនយើងរាល់ថ្ងៃទើបប្រពៃ ។ បន្ទប់រៀនត្រូវឲ្យស្ងួតឲ្យល្ហើយមានខ្យល់បក់ចេញចូលជានិច្ច ឲ្យមានពន្លឺព្រះអាទិត្យបរិបូណ៌ហើយឲ្យស្អាត ។ បើបន្ទប់រៀននៅផ្ទាល់នឹងដី យើងត្រូវបុកដីឲ្យហាប់កុំឲ្យមានក្រហែងក្រហូងឬដុំដីរដិបរដុបដើម្បីកុំឲ្យដក់ទឹក ។ ដកស្មៅចោលឲ្យអស់កុំឲ្យមានផុះនៅក្បែរជញ្ជាំង បើជាបន្ទប់សង់ខ្ពស់អំពីដីឬក្រាលឥដ្ឋនោះការសំអាតងាយណាស់ ។ សូមគ្រូតែងពាក្យចោទផងចុះ

អាធិក្យទី ២.– ការបោសប្រាស់

សេចក្ដីពន្យល់ – យើងត្រូវបោសប្រាស់បន្ទប់រៀនរាល់ថ្ងៃ ពេលព្រឹកមុនចូលរៀនឬពេលល្ងាចមុនវេលាទៅផ្ទះ បើបន្ទប់នៅផ្ទាល់នឹងដី យើងប្រើអំបោសរឹង បើបន្ទប់ក្រាលក្ដារឬឥដ្ឋវិញ យើងប្រើអំបោសស្រកីដូង មុននឹងបោសត្រូវប្រស់ទឹកឲ្យសព្វកន្លែង យើងបោសឲ្យល្មមមិនត្រូវវាសអំបោសនោះខ្លាំងពេកទេ ដើម្បីកុំឲ្យធូលីហុយឡើងបាន ៗ យើងត្រូវបោសគ្រប់តំបន់ កនៀតកន្លែងកុំឲ្យសល់ ៗ ប្រមូលសំរាមដាក់មួយដុំ កើបយកទៅចោលនៅកន្លែងចាក់សំរាម លុះបោសស្រេចហើយ បើបន្ទប់ក្រាលក្ដារឬឥដ្ឋ ត្រូវយកបាវជ្រលក់ទឹកឲ្យសើមទៅជូតថែមទៀត ៗ

ចូរកុំភ្លេចបោសសំបុកពីងពាងនៅជញ្ជាំងនឹងពិតាននឹងបោសប្រាស់ក្រោមតុទូផង ៗ

អាធិក្យទី៣.– អំពីបោសធូលីប្រមូលក្រដាស កញ្ច្រែងដាក់ក្រដាសមិនត្រូវដាក់ក្រដាសក្នុងថតតុ ៗ

អាធិក្យទី ៤.– ត្រូវឲ្យមានខ្យល់អាកាស ត្រូវឲ្យមានពន្លឺល្មម ៗ

បង្រៀនសាឡើងវិញ ៗ

បរិច្ឆណាដ្ឋាន

វត្ថុស្វាធ្យាយន៍

អាទិត្យទី ១.- ១ អំពីសំពត់

វត្ថុសម្រាប់បង្រៀន.- ផ្លែកប្បាសទុំ អំបោះ ខ្សែអំបោះ សំឡី កំណាត់សំពត់ច្រើនយ៉ាង ៗ

ការវៃអំបោះ គេយកផ្លែកប្បាសទុំទៅធ្វើឲ្យជ្រុះគ្រាប់នៅសល់តែ សំឡី ៗ គ្រូនាំសិស្សពិនិត្យសរសៃសំឡីដែលគ្នារ ទាញយកសរសៃ ពីរឬបីហើយគ្របាញ់ទឹនដៃ បានជាអំបោះនាំសិស្សយកអំបោះមួយសរ- សៃមកលាមើល សរសៃសំឡី ៗ ដើម្បីទឹងវេញជាអំបោះដូច្នេះបាន ស្រួលអ្នកត្បាញមានរហាត់មួយវៃទាញយកសរសៃសំឡីនោះមកវេញ ជាអំបោះ ៗ

ការត្បាញសំពត់ យកសំពត់មកឲ្យសិស្សពិនិត្យមើល សរសៃ អំបោះដែលត្បាញ ហូតអំបោះចាក់មួយម្ដង ៗ បង្ហាញសិស្សមើល ៗ

២ អំពីសរសៃឯទៀតដែលត្បាញជាសំពត់

វត្ថុសម្រាប់បង្រៀន.–សំបកធ្នៃ ក្រចៅ ស្នាប់ ធាន់ម្នាស់ ខ្សែធ្នៃ ឬក្រចៅបារ ៗ

ការត្រាំក្រចៅ ដល់ដើមក្រចៅចាស់ គេកាត់ចុងដើមចងជាបាច់ ហើយយកទៅត្រាំទឹកស្ទឹងឬត្រពាំង ដើម្បីជ័រដែលភ្ជាប់សំបកទៅនឹងសាច់ដើមនោះរលាយ ។

ការហូតសរសៃ ដល់ហាលថ្ងៃរួចគេដំឬកិនសរសៃសំបកបែកចេញពីដើម គេបំបែកជាសរសៃឆ្មារ ឯសរសៃនេះគេយកទៅវេញជាអំបោះ ហើយទៅត្បាញជាសំពត់ឬមួយវេញជាខ្សែ ។

សំពត់ក្រចៅក្រាស់ហើយជាប់គេធ្វើជាបាវដាក់ស្រូវពោត ឯផ្ទៃស្អាប់ ក៏ធ្វើរបៀបយ៉ាងនេះដែរ សរសៃម្នាស់ត្បាញបានជាសំពត់យ៉ាងល្អ ។

អាទិត្យទី ២.- ១... អំពីត្បាញកន្ទេល

វត្ថុសម្រាប់បង្រៀន.– ដើមកក់ស្រស់ កក់ស្ងួត កក់ជ្រលក់ កន្ទេលកក់ពីរបីយ៉ាង កន្ទេលស្លឹកត្នោត កន្ទេលរំបេក កន្ទេលផ្តៅ ។

ដើមកក់មានដុះនៅមាត់បឹងឬមាត់ត្រពាំង គេកាត់ចុងដើម ហូតបន្ទះឆ្មារ រួចយកមកហាលថ្ងៃឲ្យស្ងួត ដល់ស្ងួតហើយទើបយកទៅជ្រលក់ពណ៌រួចយកមកត្បាញ ។

ឯខ្សែអន្ទង់គឺខ្សែធ្មៃ បើចង់ធ្វើគោមឬផ្កា គេគោងបាក់កក់ផ្លាស់ពណ៌គ្នា ៗ គេយកកក់មកត្បាញ កើតជាកន្ទេលចចូតឬកន្ទេលកន្ទៀង

កន្ទេលរំពេកធ្វើអំពីធាងរំពេក កន្ទេលស្លឹកត្នោតធ្វើអំពីស្លឹកត្នោត ៗ បើចង់បានកន្ទេលជាប់យូរឆ្នាំ គេយកចំរៀកផ្ដៅ ច្រើនមានធ្វើនៅស្រុកបាត់ដំបង ៗ

អាទិត្យទី ៣.- ការស្រាវសូត្រ

អំពីត្បាញសំពត់សូត្រ

វត្ថុសម្រាប់បង្រៀន.– សំបុកដង្កូវនាង សូត្រដុំ សរសៃសូត្រ សំពត់សូត្រសំពត់ព្រែងទៀត. ៗ

សូត្រដែលស្រាវយកមកពីសំបុកនាង គេយកមករវៃនាំសិស្សពិនិត្យមើលសរសៃសូត្រឆ្មារ ៗ. ហើយសរសៃនោះមកវេញនឹងដៃសរសៃនេះវេញគួបគ្នាទៅបានជាសរសៃសូត្រយកមកត្បាញបាន. ៗ

បើចង់បានពណ៌គេយកសូត្រទៅជ្រលក់ ឯរបៀបត្បាញនោះក៏ដូចជាត្បាញសំពត់អម្បោះដែរ សូមគ្រូពន្យល់សិស្សរបៀបត្បាញម្ដងទៀតឲ្យជាក់ច្បាស់ ឯសូត្រគេត្បាញបានជាសារុង សំពត់ហូល ល្បើក ៗល។ ដើម្បីឲ្យសិស្សបានយល់សំពត់សូត្រនេះហៅថាសំពត់សូត្រសុទ្ធ ៗ

នៅផ្សារមានលក់សំពត់ព្រែច្រើនថែប ដែលមិនមែនជាសូត្រ ៗ

អំពីសំពត់ធ្វើអំពីរោមចៀម

វត្ថុសម្រាប់បង្រៀន.- រោមចៀម អំបោះចាក់ហើយនឹងអាវធ្វើអំពីរោមចៀម (សាក្លាត)

នាំសិស្សពិនិត្យមើលសរសៃរោម សរសៃនេះធ្មារដូចជាសរសៃសំឡីកប្បាសឬសរសៃសូត្រ

ហេតុនេះបានជាគេយកធ្វើសំពត់បាន ដូចជាសំពត់កប្បាសឬសំពត់សូត្រ ។

មុនដំបូងគេកាត់រោមនោះយកមកលាង លាបប្រេងសិតធ្វើជាបន្ទះមួយវែង រួចគេយកទៅដុសសាប៊ូហើយទាញជាអំបោះរួចសិតទៀត ដល់បានជាអំបោះគេយកមកត្បាញ ។

ឯរបៀបនោះក៏ដូចជាត្បាញសំពត់ធម្មតា នាំសិស្សពិនិត្យមើលអំបោះធ្វើអំពីរោមចៀម ហើយនឹងសំពត់សាក្លាត ។ អំបោះនេះគេយកចាក់ជាអាវយឺតក៏បាន ធ្វើជាភួយឬព្រំក៏បាន រោមពពែម្យ៉ាងហៅថារោមពពែ "អង្គរ៉ា" ល្អជាងរោមចៀមទៅទៀត, សំពត់រោមចៀមឬរោមពពែ ក្រាស់ហើយកក់ក្ដៅ, គេយកកាត់ខោអាវរងារ ។

អាទិត្យទី ៤ អំពីជ្រលក់សំពត់

វត្ថុសម្រាប់បង្រៀន- មកឿ មរ រមៀត សំបកព្រហូត ខ្ទឹមខ្មុរ ល័ក្ខគ្រប់មុខ។ល។

សាបង្រៀនពីដើមឡើងវិញ

បរិច្ឆណដ្ឋាន

វិធីបង្ការរោគ

អាទិត្យទី ១.- និងទី ២.- អំពីការសំអាតសំលៀកបំពាក់

សុំមើលសៀវភៅវិធីបង្ការរោគទំព័រទី ១៤ មើលឲ្យសិស្សស្តាប់ ហើយ និយាយពន្យល់សួរតាមពាក្យខាងក្រោមនេះ ៗ

ពាក្យចោទ.- បើឯងប្រើខោអាវតែមួយបន្តុះយូរថ្ងៃទៅឯងមានធុំក្លិនអ្វី ? ក្លិនអាក្រក់ទាំងនេះកើតមកអំពីអ្វី ? ខោអាវដែលមានញើសឬក្អែលកាន់ជាទិច្ចនោះជាប់បានយូរឬទេ ? បើចង់ឲ្យខោអាវស្អាតជានិច្ចត្រូវលាងបែបណា ? គេស្ងោរលាងសំអាតអាវដូចម្តេច ? បើគ្មានសាប៊ូប្រើអ្វីជំនួសបាន គេលាយទឹកក្បុងកាតយ៉ាងណា ?

អាទិត្យទី ៣.- ត្រូវស្លៀកពាក់ដូចម្តេច

ពាក្យចោទ.- ដូចម្តេចបានជាត្រូវស្លៀកពាក់ខោអាវទូលាយ ?

សំលៀកបំពាក់ ដែលធ្វើតាមវិធីបង្ការរោគមានសណ្ឋានយ៉ាងណា ? សំពត់ត្បាញរបៀបយ៉ាងណាដើម្បីឲ្យមានខ្យល់ចេញចូលស្រួល ស្បែកជើងអ្នកត្រូវរើសរកយ៉ាងដូចម្ដេច ? វេលាក្ដៅ វេលាល្ងាចត្រូវស្លៀកពាក់ដូចម្ដេច ។

អាធិត្យទី៤.— សាបស្រៀនជាថ្មីឡើងវិញ

អាធិគដ្ឋាន

វិត្តស្វាធ្យាយន៍

អាធិត្យទី ១.- ដីសនិងថ្មកំបោរ

ចូរអ្នកយកដីសមួយដុំ ហើយអ្នកបោះវាទៅក្នុងពែងទឹកខ្មេះខ្លាំងនេះ អ្នកក៏ឃើញមានពពុះចេញពីដីសនោះ ឡើងមកមួយរំពេចបែកខាងលើ ហើយបណ្ដាលឲ្យទឹកខ្មេះនោះពុះឡើង ។

ចូរអ្នកដាក់ដុំថ្មកែវមួយដុំតូចក្នុងទឹកខ្មេះទៀត ថ្មនេះរឹងណាស់ប៉ុន្តែគង់តែទឹកខ្មេះរំលាយវាបានឲ្យចេញពពុះដែរ ។

មួយយ៉ាងទៀតក្នុងពែងទឹកខ្មេះនេះ បើអ្នកដាក់ដុំឥដ្ឋវិញឬគ្រួសក្ដី ហើយរឺមួយដុំ ដែលឃើញនៅក្នុងដីខ្សាច់ទឹកព្រែកហូរនាំយកពីភ្នំមក នោះ គ្មាន.ឃើញបែកពពុះទេ ដូចជាដាក់ក្នុងទឹកសុទ្ធដែរ ។

ធ្វើដូច្នេះនឹងទឹកម្ជូរណាដែលខ្លាំងជាងទឹកខ្មេះទៅទៀត នោះយើងក៏នៅតែឃើញដូចជាធ្វើល្បងនឹងទឹកខ្មេះដែរ ។

ថ្មមានពីរយ៉ាង៖ ១.– គឺថ្មបែកពពុះរលាយក្នុងទឹកម្ជូរ ។

២.– គឺថ្មមិនបែកពពុះរលាយក្នុងទឹកម្ជូរ ។

ថ្មបែបមុននោះហៅថាថ្មកំបោរ ឯថ្មបែបក្រោយហៅថាថ្មដែកកើង ថ្មឥដ្ឋក៏មិនបែកពពុះរលាយក្នុងទឹកម្ជូរដែរ ។

ថ្មកំបោរជាតិវាជាអំបិល កំបោររលាយនឹងធាតុខ្យល់មួយយ៉ាង បាក់ង ហៅថា "ឧស្ម័នការបូនិក" (gaz carbonique) ហើយនឹងកំបោរឯង ដូច្នេះបានជា កាលណាគេដាក់ទៅក្នុងទឹកម្ជូរ ឃើញមានបែកពពុះឡើង ឯពពុះនេះគឺពពុះធាតុខ្យល់ "ឧស្ម័នការបូនិក" (gaz carbonique) ហុយចេញមកថ្មកំបោរផុយណាស់ គេឆូតនឹងដែកថែប ឬនឹងដែកអ្វីបាន លុះគេដុតទៅថ្មនោះរំលែកទៅ ជាធាតុខ្យល់ (ឧស្ម័នការបូនិក) ហុយចេញទៅ ហើយនៅតែកំបោរហៅថាកំបោររស់ កំបោរនេះកាលណាត្រូវទឹកទៅជាកំបោរផុសឬកំបោរឆាប់ ។ គេយកកំបោរផុសនេះមកលាយនឹងទឹកហើយនឹងដីខ្សាច់ បានជាបាយអថ្មកំបោរដែលគេស្គាល់ច្រើននោះ គឺថ្មសំរាប់ធ្វើកំបោរ ថ្មសំរាប់សង់គ្រឹះស្ពានដីស ថ្មផ្ដិតពុម្ពហើយនឹងថ្មកែវ ។

អាទិត្យទី ២.– ដីឥដ្ឋនិងការធ្វើឥដ្ឋធ្វើក្បឿង ។

គេយកដីឥដ្ឋមកលាយនឹងទឹក ហើយច្របាច់ឲ្យទន់ទើបចាក់ពុម្ពរួចយកទៅដុតឲ្យរឹង គេធ្វើបាននឹងដីឥដ្ឋសសុទ្ធ ដីឥដ្ឋឯទៀតមិនសូវល្អ គេយកមកធ្វើជាចាន ឆ្នាំងក្អម ក្បឿង ឥដ្ឋ ឥដ្ឋពណ៌ ។ល។ នៅក្នុងរោងធ្វើការបាក់ងវិសេស ការនេះគេធ្វើនឹងម៉ាស៊ីន ។

អាទិត្យទី ៣.– អំបិលនិងកែវ

មេរៀនទី ១.– អំបិល

អំបិលជាវត្ថុ ១ ហើយរឹងសម្បុរស ឬប្រផេះហើយរលាយក្នុងទឹក គេធ្វើអំបិលនឹងទឹកសមុទ្របញ្ចូលក្នុងស្រែទុកឲ្យហួតរឹង ឬគេយកទឹកនោះទៅរំងាស់ គេហៅថា (sel marin) ស្រុកខ្លះដូចជាស្រុកលាវ គេយកអំបិលពីក្នុងដីកន្លែងណាដែលគេជីករួចជាអណ្តូង គេហៅថា (sel gemme) ។

ក្នុងប្រទេសឥណ្ឌូចិនមានស្រែអំបិលទៅតាមឆ្នេរសមុទ្រស្រុកតុងកឹង ខាងជើងនឹងខាងត្បូងស្រុកអាណាម ហើយនឹងស្រុកកូសាំងស៊ីន ។

មេរៀនទី ២.– កែវ

ក) ការធ្វើកែវ– គេលាយដីខ្សាច់ជាមួយនឹងអំបិលមួយយ៉ាង ហៅថា (សូត) ហើយនឹងផង់ដីសយ៉ាងម៉ដ្ឋ ហើយដុតវត្ថុទាំងអស់នេះ ក្នុងឡយ៉ាងក្តៅ ។ វត្ថុនេះរលាយទៅជាវត្ថុរាវ ដែលគេអាចយកទៅចាក់ពុម្ពធ្វើ ១ បានតាមចិត្ត ។

១) លក្ខណរបស់ដែក-ការប្រើប្រាស់ដែក

១) ដែកមានសាច់ធ្ងន់ (អាចធ្វើជាកញ្ចក់) ដែកវែនតា....តែ គេអាចធ្វើឲ្យមានជាពណ៌ផ្សេងៗ បាន ។

២) ដែកមានសាច់រឹងណាស់ យើងពុំអាចឆូតនឹងក្រចកឬនឹងកាំបិតដាច់ឡើយ ។

គេកាត់កញ្ចក់បានដោយថ្មពេជ្រ ឬនឹងដែកថែបយ៉ាងរឹង ។

៣– ដែកមានសាច់ស្រួយ, ធ្លាក់ឬត្រូវភ្លើងក្តៅបែក ។

៤– ដែកបញ្ចេញសូរខ្ទរកាលណាគេគោះ

អាទិត្យទី៤.- អណ្តូងយកថ្ម ថ្មសំរាប់ដុត ការជីកយកធ្យូងថ្ម

ធ្យូងថ្មគេដុតបាន គេយកធ្យូងនេះនៅលើដី ឬ នៅក្នុងដី ។ ធាតុដែកនៅក្នុងដីលាយនឹងវត្ថុទៀតជាច្រើន នៅស្រុកតុងកឹងមានដែកស័ង្កសី សំណប៉ាហាំង ស្ពាន់ ច្រើនណាស់ ។

នៅស្រុកអាណាមមានដែកក្នុងខេត្តវិញ (Vinh) ហើយនឹងស័ង្កសីក្នុងខេត្តខ្វាងណាម ។ នៅស្រុកខ្មែរមានដែកនៅភ្នំដែក (ខេត្តកំពង់ធំ) នៅស្រុកលាវមានដែកច្រើនក្រៃ មាសនៅលាយនឹងដីខ្សាច់ មានមាសនៅក្នុងខេត្ត "បុងមៀវ" ស្រុកយួន (អាណាម)

វិធីបង្ការរោគ

អាទិត្យទី ១.— ជំងឺគ្រុនចាញ់

ចូរអ្នកដាក់មុងដេកប្រយោជន៍ការពារខ្លួនអ្នក កុំឲ្យមូសខាំបាន មូសមិនសូវស្មោកគ្រោកដូចរុយទេ ប៉ុន្តែជាសត្វបណ្ដាលឲ្យអន្តរាយសេចក្ដីសុខសប្បាយយើងដែរ មានមូសខ្លះបណ្ដាលឲ្យមនុស្សឈឺគ្រុនចាញ់ស្លាប់ជាច្រើនរាល់ឆ្នាំ គឺមូសនេះហើយជាមេបំផ្លាញធំនៅក្នុងស្រុកយើង មូសបណ្ដាលឲ្យគ្រុនចាញ់នោះ ងាយនឹងសំគាល់ទេ វាទំនៅកន្លែងណា នោះបំបះគូថឡើងលើស្ទើរតែនឹងត្រង់ស្មោះ ៗ មូសណាខាំមនុស្សគ្រុនហើយមកខាំអ្នកទៀត មូសនោះអាចនឹងចម្លងជំងឺគ្រុនអ្នកនោះមកអ្នក ពីព្រោះវាផ្ទុកយកឈាមមនុស្សគ្រុននោះដោយទាំងមេរោគមកបញ្ចូលក្នុងសាច់អ្នកផង បើមនុស្សគ្រុនដាក់មុងបិទបាំងការពារខ្លួនឲ្យជិត មូសខាំមិនបានទេ ដូច្នេះវាមិនបាននាំមេរោគគ្រុនមកឲ្យអ្នកឡើយ កុំដេកក្នុងព្រៃឥតមុងឬគ្មានដុតភ្លើងឲ្យហុយផ្សែងដេញមូសចេញផង ៗ

អាទិត្យទី២.— ជំងឺពិសបារាំងហៅថាប៉េស្ត

គោលសេចក្ដី— ជាជំងឺកាចក្លាត ដែលធ្លងមកពីប្រទេសចិន តាមទូកដោយសារកណ្ដុរ ៗ កើតមានជានិច្ចនៅយូនណាន់នឹងប្រទេសក្នុង

១)– លក្ខណៈ :- ឡើងកូនកណ្ដុរប៉ុនពងមាន់នៅត្រង់ក្លៀកនិង ត្រង់ក្រលៀនអ្នកជម្ងឺគ្រុនសន្ទប់សន្ទិន ។

២)–ហេតុ– បណ្ដាលពី "អតិសុខុមប្រាណយែរសាំង" តែងកើត លើរូបកណ្ដុរនៅក្នុងដី ហើយឆ្លងមកមនុស្សដោយចៃវាខាំ ។ ខ្ទុះកូន កណ្ដុរដែលហើមនៅក្លៀកនិងក្រលៀនមានមេរោគច្រើនក្រៃលែង ខ្ទុះនេះ នាំឲ្យឆ្លងផុតឆាប់ណាស់ ។

៣) កិច្ចការពារ

ក)- ឲ្យមនុស្សជម្ងឺនៅដោយឡែក ។

ខ)- ដាក់លាមកនិងទឹកមូត្រក្នុងកន្ធោរមានទឹក " ក្រេស៊ីល " ហើយចាក់កប់ក្នុងរណ្ដៅជំរៅ ១ម មានលាយកំបោរផង ។

គ)- កប់ខ្មោចស្លាប់និងជម្ងឺនេះក្នុងរណ្ដៅជំរៅ ២ ម ចាក់កំបោរពី លើផង

ឃ)- បាចផ្ទះនិងទឹកកំបោរ ស្ងោរប្រដាប់ដែលអ្នកជម្ងឺប្រើ ។

ង.)- ត្រូវចាក់ថ្នាំ ។

ច)- សំឡាប់កណ្ដុរហើយដុតចោល ។

អាទិត្យទី ៣.– ត្រូវធ្វើកុំឲ្យមានចៃ

មានចៃពីរយ៉ាង ចៃក្បាល ១ យ៉ាង ចៃខ្លួនឬចៃសំពត់អាវ ១ យ៉ាង ចៃទាំងអស់សុទ្ធតែស្មោកគ្រោកដូចគ្នា គួរឲ្យខ្ពើមណាស់ ចៃក្បាល

ច្រើននៅក្នុងផ្ទៃសក់ ច្រើននៅក្នុងក្បាលមនុស្សណាដែលមានសក់វែង ចៃខ្លួនឬចៃសំពត់អាវច្រើនមាននៅដោយសំលៀកបំពាក់ ហើយចូលចិត្តនៅតែនឹងសំលៀកបំពាក់ណាដែលប៉ះពាល់ផ្ទាល់នឹងស្បែក លុះវាទៅមកជញ្ជក់យកឈាមជាអាហារបាន ចៃនេះច្រើននៅត្រង់ផ្នត់ឬត្រង់ថ្នេរសំពត់អាវ ហើយវាពងនៅទីនោះជាច្រើនផង លុះញាស់ទៀតមានចៃផ្តុំគ្នាជាសំបុកធំ ៗ ចៃខាំហើយបង្កើតឲ្យរមាស់អេះទាល់តែរបកស្បែកឬចេញឈាម ចៃមាននៅនឹងអ្នកណាមិនគ្រាន់តែបណ្ដាលអ្នកនោះឲ្យស្មោកគ្រោកប៉ុណ្ណោះទេ ថែមទាំងមានអន្តរាយដល់ខ្លួនអ្នកនោះនឹងអ្នកនៅជាមួយផង ៗ កាលណាចៃខាំមនុស្សមានជម្ងឺតាំងពីដំបូងដូចមានខាងលើនេះហើយ ចៃនោះទៅខាំមនុស្សណាទៀត វាចម្លងជម្ងឺនោះទៅមនុស្សនោះផង ម្យ៉ាងទៀតការឆ្លងជម្ងឺនេះផ្លូវណាកើតអំពីមនុស្សមានចៃអេះកន្ទួលដែលចៃខាំជាប់ពិសនឹងក្រចកដៃ ហើយទៅអេះឲ្យអ្នកដទៃទៀត ពិសនោះជាប់នឹងក្រចកដៃទៅចូលក្នុងសាច់គេក៏ឆ្លងតជម្ងឺទៅ ៗ

អាទិត្យទី ៤០.- ជម្ងឺកមរមាស់

គោលសេចក្ដី.- ជាជម្ងឺស្បែកឆ្លងបានដោយងាយ ៗ

១- លក្ខណៈ ដំបូងរមាស់ មានកន្ទួលត្រង់ចង្កេះក្រោមដៃ, កដៃ កែងដៃ រួចពេញខ្លួន ៗ

២- ហេតុ - បណ្ដាលពីសុខុមសត្វពួកដូចសត្វពីងពាង ។ ញីវាពងក្នុងសាច់បង្កើតជាកូនបានឆាប់ណាស់ ។

៣) កិច្ចការពារ

ក) កុំឲ្យអេះ ។

ខ) ដុសខ្លួននឹងសាប៊ូខ្មៅ ដោយគួតយ៉ាងខ្លាំង ដើម្បីកំចាត់ពងមេរោគចេញ រួចលាបថ្នាំដែលមានលាយស្ពាន់ធ័រ ផ្អាប់ហោលស្អក ឡើងសឹមលាងទឹកក្ដៅចេញ ។

គ) ស្លៀកពាក់តែខោអាវដែលស្ងោរស្អាត ។

លោកនីតិ

សម្រាប់គ្រប់ថ្នា

---

១) អំពីរបៀបតុលាការ -

គ្រប់ប្រទេសទាំងអស់ មានក្រុមតុលាការសំរាប់ជំនុំជំរះកាត់សេចក្ដីពិន័យឬធ្វើទោសជនណាដែលប្រព្រឹត្តបទល្មើសនឹងច្បាប់ ឬកើតហេតុទាស់ទែងនឹងគ្នា ។

ប្រទេសកម្ពុជាយើង របៀបតុលាការមានពីរបែបគឺក្រុមតុលាការខ្មែរនឹងក្រុមតុលាការបារាំង ។ ក្រុមតុលាការខ្មែរជំនុំជំរះតែជាតិខ្មែរនឹងខ្មែរកើត

វិវាទនឹងគ្នា បើជាតិខ្មែរនឹងជាតិដទៃកើតហេតុនឹងគ្នា នោះត្រូវប៉ែកខាងតុលាការបារាំងជំនុំជំរះវិញ ។

ក្រុមតុលាការខ្មែរមានរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងយុត្តិធម៌ (លោកឃោមពង) នាយកត្រួតត្រា ហើយក្រុមទាំងនោះមានច្រើនថ្នាក់ឬប៉ែកឯទៀតផង ដូច សាលាលហុ សាលាដំបូង សាលាក្រុមទោស សាលាឧទ្ធរណ៍ សាលាឧក្រិដ្ឋ និងសាលាវិនិច្ឆ័យ ។

សួរចោទ ៖ - នៅប្រទេសយើងមានក្រុមតុលាការឬទេ ? ពីព្រោះអ្វីបានជាមានរបៀបតុលាការ ? បើខ្មែរនឹងខ្មែរទាស់ទែងគ្នា ត្រូវទៅប្ដឹងក្រសួងណាមុនដំបូង ? បើមេឃុំផ្សះផ្សាមិនព្រមជានឹងគ្នា ត្រូវទៅប្ដឹងឯណាទៀត ? បើខ្មែរនឹងចិនឬនឹងយួនកើតវិវាទនឹងគ្នា ត្រូវទៅប្ដឹងឯណា ? រដ្ឋមន្ត្រីណាដែលជានាយកលើក្រុមតុលាការទាំងអស់ ? មានមន្ទីរនៅត្រង់ណា ? ចូររៀបរាប់សាលាជំនុំជំរះនៅប្រទេសកម្ពុជា ។ល។

សាលាលហុ

សាលាលហុ មិនមែនគេតាំងនៅគ្រប់ខេត្តទេ ខេត្តខ្លះមាន ខ្លះគ្មាន ហើយច្រើនតាំងនៅកន្លែងណាដែលឆ្ងាយពីសាលាដំបូងផង មានចៅក្រមក្រសួងតុលាការម្នាក់ជាចាងហ្វាង ។ សាលាលហុមានអំណាចកាត់សេចក្ដីក្ដីទោសដាក់គុកកំណត់ពី ១ ថ្ងៃទៅដល់ ៥ ថ្ងៃយ៉ាងច្រើន បើគូក្ដីមិនសុខ

ចិត្តនឹងប្ដឹងសុំទៅឧទ្ធរណ៍បាន ប៉ុន្តែបើទោសល្មើសនោះត្រូវពិន័យជាប្រាក់វិញយ៉ាងតិច ៤០ សេន យ៉ាងច្រើន ៥ រៀលនោះ ឥតមានបើកផ្លូវឲ្យឧទ្ធរណ៍ទេ បើគូវិវាទមិនសុខចិត្តនឹងទោសលក់ពិន័យនេះ នឹងមានអំណាចប្ដឹងទៅសាលាវិនិច្ឆ័យបាន ។

បើរឿងណាជាបទវដ្ដប្បវេណី គឺទាស់ទែងកេរ្តិមតិកជាដើមហើយដម្លៃវត្ថុនោះតិចពី ១០០ រៀលចុះមក នោះសាលាលហុនឹងកាត់សេចក្ដីសម្រេចបានឥតទុកផ្លូវឧទ្ធរណ៍ បើគូក្ដីមិនសុខចិត្តនឹងសុំទៅសាលាវិនិច្ឆ័យបាន ។ បើដម្លៃនោះលើសពី ១០០ រៀលឡើងទៅឬដម្លៃមិនបានច្បាស់ប្រាកដទេ ត្រូវកាត់សេចក្ដីទុកផ្លូវឧទ្ធរណ៍ ។ ឯរឿងឧទ្ធរណ៍ដែលគូក្ដីមិនសុខចិត្តនឹងសាលាលហុត្រូវធ្វើពាក្យឧទ្ធរណ៍ យកទៅប្ដឹងសាលាដំបូងដែលសាលាលហុនោះត្រូវឡើង ។

មេរៀនសង្ខេប.— សាលាលហុ.

សាលាលហុសំរាប់ជំនុំជំរះបទលហុ គឺទោសល្មើសធ្វេសប្រហែសនឹងច្បាប់បញ្ញត្តិ មានអំណាចកាត់សេចក្ដីធ្វើទោសពី ១ ថ្ងៃទៅដល់ ៥ ថ្ងៃយ៉ាងច្រើនទុកផ្លូវឧទ្ធរណ៍ បើពិន័យជាប្រាក់វិញយ៉ាងតិចត្រឹម ៤០ សេន យ៉ាងច្រើនត្រឹម ៥ រៀលឥតទុកផ្លូវឧទ្ធរណ៍ទេ ប៉ុន្តែបើនឹងប្ដឹងទៅសាលាវិនិច្ឆ័យបាន ។

បើជើងក្តីនោះចូលជាបទរដ្ឋប្បវេណីវិញ មានថ្លៃមិនលើសពី ១០០ រៀលទេ សាលាលហុកាត់សេចក្តីសម្រេចបានឥតមានទុកផ្លូវឧទ្ធរណ៍ តែបើថ្លៃក្តីនោះពុំបានច្បាស់ប្រាកដទេឬលើសពី ១០០ រៀលឡើងទៅត្រូវកាត់សេចក្តីទុកផ្លូវឧទ្ធរណ៍ ។

សួរហាត់ ៖.- សាលាលហុច្រើនមានតាំងនៅកន្លែងណា ? សាលាលហុសំរាប់កាត់សេចក្តីដាក់គុកបានប៉ុន្មានថ្ងៃ ? ពិន័យប៉ុន្មានរៀល ? បើកាត់សេចក្តីដាក់គុក ហើយអ្នកជាប់ទោសមិនសុខចិត្ត ត្រូវប្តឹងទៅឯណាទៀត? ចុះបើមិនសុខចិត្តនឹងសាលានេះពិន័យលក់វិញ ត្រូវប្តឹងទៅឯណាទៀត ។ ល ។

មេសូត្រត់មាត់

(សម្រាប់គ្រប់ថ្នាក់)

១ សិស្សត្រូវដឹងគុណគ្រូ

នែសិស្សទាំងឡាយ គុណគ្រូបាធ្យាយ មានទម្ងន់ណាស់
បង្ហាត់បង្រៀន សព្វអក្សរសាស្ត្រ ចូរចាំឲ្យច្បាស់
គុណលោក ៥ នេះ ។ មួយខំបង្រៀន ពីរខំទូន្មាន
កុំឲ្យប្រហែស បីមានមេត្តា អាណិតអ្នកនេះ
បួនអរអ្នកចេះ ប្រាំមិនខ្លាចនឿយ ។

២– ចូរអ្នកធ្វើកិច្ចធុរៈអ្នក

សិស្សអើយយើងប្រាប់ ចូរអ្នកប្រុងស្តាប់ យកទៅពិចារណ៍
ឪពុកម្តាយអ្នក ប្រឹងខំធ្វើការ ចិញ្ចឹមអាត្មា
នឹងចិញ្ចឹមអ្នក ។ ចំណែកអ្នកវិញ ត្រូវខំបំពេញ
កិច្ចការធុរៈ ពុំទាន់សំរេច ចូរកុំទម្លាក់
ចាកកិច្ចធុរៈ ខំប្រឹងរៀនទៅ ។

ពាក្យពន្យល់.– ពិចារណ៍: ម.ថ.ពិចា ។ អាត្មា: ខ្លួន... ខ្លួនឯង ។

៣– សេចក្តីទៀងត្រង់

ចូរអ្នកប្រព្រឹត្ត អំពើសុចរិត ទៀងត្រង់ប្រពៃ
សេចក្តីប្រសើរ នេះមិនឲ្យភ័យ សុខសប្បាយក្រៃ
សុខឥតទុក្ខ ។ កុំលាក់កុំលួច ទ្រព្យគេមិនរួច
នឹងទុកឡើយណា បើរើសឲ្យយក ដាក់ផ្ទះរាជការ
ទើបបានសុខសារ ឥតមានទោសពៃរ៍ ។

ពាក្យពន្យល់.– ប្រសើរ= ប្រពៃ ។ សារ= (ន) បុណ្យ ។

៤– ត្រូវគោរពពាក្យសច្ចៈជានិច្ច

ពាក្យសត្យពាក្យសន្យា ជាពាក្យទៀងត្រង់ ឥតប្រែត្រឡះ
ពេលហើយយ៉ាងណា ត្រូវចាំឲ្យច្បាស់ ពេលក្រោយកុំប្រាស

ពាក្យចាស់ពោលមុនៗ បើសិនសរសេរ ចូរអ្នករិះរេ
គ្នាន់គ្នេរគិតគន់ លុះយល់ថាត្រូវ ឥតស្កកខកស្កុន
ថ្ងៃក្រោយថ្ងៃមុន ពោលពិតប្រាប់គេៗ

ពាក្យពន្យល់. សត្យ= (ម.ថ ស័ត) ពាក្យសច្ចៈ, ពាក្យពិតៗ
ពោល= និយាយ, ស្ដី, ថាៗ គ្នាន់គ្នេរ= គឺគ្នេរ
គិតលៃលកមើលៗ

៥- ចូរសិស្សជៀសវាងកិរិយាអាក្រក់

សិស្សអើយលោកពោលថា កិរិយាខាងក្រោមនេះ
ចិត្តធំ,ធ្វេសប្រហែស, ឆ្មើងកន្ទ្រើង,ឥតសណ្ដាប់ៗ
កំណាច,ចចេសរឹង, ច្រើនតែខឹងធុរឆេវឆាប់,
បង្អាប់គេខុសច្បាប់, ខ្ជិលច្រអូស,ឥតគំនិតៗ
ចំអក,ពោលកុហក ពាក្យលាមកថាជាពិត
ចូរវៀរកុំប្រព្រឹត្ត ទើបបណ្ឌិតថាសិស្សល្អៗ

ពាក្យពន្យល់.- ធុរឆេវ= គឺខឹងខ្លាំងដូចជាចាប់តែឆេវៗ ៗ
លាមក= អាក្រក់, ពុំប្រសើរ ៗ
បណ្ឌិត= អ្នកប្រាជ្ញ ៗ

៦– សេចក្តីចំរើនរបស់ក្រុមបណ្តាជន

ការនៅជួបជុំគ្នា ជាចរិយា នាំក្សេមក្សាន្ត
ចិញ្ចឹមជីវិតបាន វង្សថ្កើងថ្កានប្រសើរក្រៃ ។
វិជ្ជាក៏បានចេះ មានចំណេះពេញហឫទ័យ
ចេះច្បាប់សណ្តាប់ថ្ងៃ អាចវិនិច្ឆ័យរកខុសត្រូវ ។
បើជួបជុំគ្នាហើយ ពុំមានឡើយការណ៍អាស្រូវ
ចូរសិស្សចាំទុកទៅ កុំបីនៅតែម្នាក់ឯង

ពាក្យពន្យល់.– ចរិយា= (ម.ថ ចះ–រិ–យា) ការប្រព្រឹត្ត ។ វង្ស= ពូជ, ត្រកូល, ក្រសែ ។ ហឫទ័យ=(ម.ថ ហះ-ឫ-ទៃ) ចិត្ត,ដួងចិត្ត ។ វិនិច្ឆ័យ= (ម.ថ វិះ-និច-ឆ័យ)ការពិចារណាដោយល្អិត,ការពិនិត្យមើលឲ្យឃើញពិត ។ ការណ៍= (ម.ថ.ការ) ហេតុ, ដំណើរ ។

រោងពុម្ពខ្មែរ